

บทความวิจัย

เรื่อง แนวคิดชินโตในสังคมญี่ปุ่นที่ปรากฏในภาพยนตร์แอนิเมชันเรื่อง The Tale of the Princess Kaguya

โดย

นางสาว อัจฉรียา ดวงสีใส

รหัสนักศึกษา 05610943

บทความวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาอักษรศาสตรบัณฑิต

สาขาวิชาเอเชียศึกษา คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2564

ลิขสิทธิ์ของคณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

บทความวิจัย	แนวคิดชินโตในสังคมญี่ปุ่นที่ปรากฏในภาพยนตร์แอนิเมชันเรื่อง The Tale of the Princess Kaguya
ผู้เขียน	นางสาวอัจฉรียา ดวงสีใส
อาจารย์ที่ปรึกษาบทความวิจัย	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ชาญณรงค์ บุญหนุน
สาขาวิชาเอก	เอเชียศึกษา คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาพระราชวังสนามจันทร์
ปีการศึกษา	2564

บทคัดย่อ

บทความวิจัยเรื่อง แนวคิดชินโตในสังคมญี่ปุ่นที่ปรากฏในภาพยนตร์แอนิเมชันเรื่อง The Tale of the Princess Kaguya มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและวิเคราะห์แนวคิดของศาสนาชินโตในสังคมญี่ปุ่นที่ปรากฏในภาพยนตร์แอนิเมชันเรื่อง The Tale of the Princess Kaguya โดยมีวิธีการศึกษาค้นคว้าและรวบรวมข้อมูลจากสื่อที่เป็นภาษาไทย ทั้งในรูปแบบภาพยนตร์ หนังสือ บทความ และสื่อออนไลน์ที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับหัวข้อบทความวิจัย

ผลการศึกษาพบว่าภาพยนตร์เรื่อง The Tale of the Princess Kaguya หรือ เจ้าหญิงกระบอกไม้ไผ่ สะท้อนนัยสำคัญของศาสนาชินโตอยู่ 5 ประการ ได้แก่ เทพเจ้าหรือคามิ ธรรมชาติ ความบริสุทธิ์ ชีวิต ความตาย และการบูชาบรรพบุรุษ และความสอดคล้องกลมกลืน ผ่านการนำเสนอฉากต่าง ๆ ของภาพยนตร์ ซึ่งจากการวิเคราะห์อย่างถี่ถ้วนแล้วจะสังเกตได้ว่าที่แท้จริงนัย 5 ประการดังกล่าวนี้ไม่อาจแยกออกจากกันได้โดยสิ้นเชิง แนวคิดต่าง ๆ ที่ปรากฏล้วนเกี่ยวข้องกับเทพเจ้า ธรรมชาติ และมนุษย์ อันเป็นหัวใจหลักของศาสนาชินโตที่อ้างอิงมาจากคัมภีร์โคะจิกิ แนวคิดเรื่องเทพเจ้าของศาสนาชินโตจากภาพยนตร์ดังกล่าวต้องการสื่อให้เห็นนัยของความเป็นเทพเจ้าผ่านคุณสมบัติพิเศษและแสงที่เปล่งประกายของผู้คนหรือธรรมชาติ โดยแสงเรืองรองในฉากของภาพยนตร์มักจะปรากฏอยู่ในสิ่งที่ต้องการแสดงให้เห็นว่าเป็นเทพเจ้า ซึ่งสิ่งเหล่านั้นก็ล้วนอยู่ในธรรมชาติ เช่นเดียวกับการสร้างตัวละครให้มีความผูกพันกับธรรมชาติ เติบโตและใช้ชีวิตอยู่ในป่าเขา ไม่ว่าจะผู้ใดจะทำอะไรก็ไม่อาจหลีกเลี่ยงหนีธรรมชาติได้ สิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นความเชื่อเรื่องความสอดคล้องกลมกลืน ธรรมชาติ และเทพเจ้า เนื่องจากทุกสิ่งย่อมต้องเกี่ยวข้องและเชื่อมโยงกัน ทุกสิ่งจะต้องอยู่ร่วมกันอย่างสอดคล้อง ไม่อาจแยกจากกันได้ ไม่ว่าจะการใช้ชีวิตอยู่หรือความตาย อย่งไรก็จะวนเวียนเชื่อมโยงอยู่กับธรรมชาติและเทพเจ้าไม่ทางใดก็ทางหนึ่ง

คำสำคัญ : ชินโต, The Tale of the Princess Kaguya, เจ้าหญิงกระบอกไม้ไผ่

กิตติกรรมประกาศ

บทความวิจัยเรื่อง แนวคิดชินโตในสังคมญี่ปุ่นที่ปรากฏในภาพยนตร์แอนิเมชันเรื่อง The Tale of the Princess Kaguya เป็นส่วนหนึ่งของรายวิชา 450112 การศึกษาเอกเทศ (Independent Study)

บทความวิจัยชิ้นนี้สามารถสำเร็จได้ด้วยดี เนื่องจากได้รับการกรุณาอย่างสูงจากผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ชาญณรงค์ บุญหนุน อาจารย์ที่ปรึกษาบทความวิจัย ที่กรุณาให้คำแนะนำและให้คำปรึกษา ตลอดจนการตรวจสอบ ช่วยปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความเอาใจใส่อย่างดียิ่ง จนกระทั่งบทความวิจัยเสร็จสมบูรณ์ ผู้ศึกษาวิจัยรู้สึกสำนึกในความกรุณาและขอกราบขอบพระคุณอาจารย์อย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ขอบคุณครอบครัวที่เป็นกำลังใจ ให้การสนับสนุนทั้งในด้านการศึกษาและด้านอื่น ๆ เสมอมา

ขอบคุณที่เข้มพร สำหรับแรงบันดาลใจดี ๆ อันเป็นเหตุให้ผู้ศึกษาได้ริเริ่มทำบทความวิจัยด้วยหัวข้อนี้

ขอบคุณชั้นปีที่คอยรับฟังปัญหา ให้การช่วยเหลือในทุก ๆ ด้าน ทั้งการหาข้อมูลและการตรวจสอบข้อผิดพลาด ทำให้ผู้ศึกษาสามารถปรับปรุงแก้ไขบทความวิจัยนี้จนสำเร็จลุล่วง

ขอบคุณจิรายุ และเพื่อน ๆ ทุกคน สำหรับกำลังใจและการเอาใจใส่ดูแลเป็นอย่างดี

และสุดท้าย ขอขอบคุณศิลปินวงบีทีเอส สำหรับแรงผลักดันในการใช้ชีวิตและช่วยปลดปล่อยจิตใจของผู้ศึกษาในวันที่เหนื่อยล้า

ผู้ศึกษาหวังว่าบทความวิจัยฉบับนี้จะเป็นประโยชน์แก่ผู้ที่สนใจศึกษาในประเด็นเหล่านี้หรือประเด็นที่เกี่ยวข้อง หากมีข้อผิดพลาดประการใด ผู้ศึกษาวิจัยก็ขออภัยไว้ ณ ที่นี้

อัจฉริยา ดวงสีใส

สารบัญ

บทคัดย่อ.....	ก
กิตติกรรมประกาศ	ข
สารบัญ	ค
สารบัญรูปภาพ.....	จ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์.....	2
1.3 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	2
1.4 กรอบการศึกษาและการวิเคราะห์	2
1.5 ขั้นตอนการดำเนินงาน	2
1.6 เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	3
บทที่ 2 ศาสนาชินโต.....	7
2.1 ความเป็นมาของศาสนาชินโต.....	7
2.2 แนวคิดสำคัญของศาสนาชินโต.....	8
2.2.1 เทพเจ้า	8
2.2.2 ธรรมชาติ.....	8
2.2.3 ความบริสุทธิ์.....	9
2.2.4 แนวความคิดเกี่ยวกับชีวิต ความตาย และการบูชาบรรพบุรุษ	9
2.2.5 ความสอดคล้องกลมกลืน	9
2.3 พิธีกรรม.....	10
2.3.1 พิธีชำระล้าง (Purification)	10
2.3.2 พิธีแห่แห่นวิหารจำลอง	10
2.3.3 พิธีขึ้นปีใหม่	10
บทที่ 3 ภาพยนตร์แอนิเมชันเรื่อง The Tale of the Princess Kaguya.....	11
3.1 ข้อมูลภาพยนตร์.....	11
3.2 เนื้อเรื่อง.....	11
บทที่ 4 วิเคราะห์แนวคิดชินโตในภาพยนตร์เรื่อง The Tale of the Princess Kaguya.....	17

4.1 เทพเจ้าหรือคามิ	17
4.2 ธรรมชาติ	20
4.3 ความบริสุทธิ์	23
4.4 ชีวิต ความตาย และการบูชาบรรพบุรุษ.....	24
4.5 ความสอดคล้องกลมกลืน.....	26
บทที่ 5 สรุปและอภิปรายผลการศึกษา	27
บรรณานุกรม	29
ประวัติผู้วิจัย	31

สารบัญรูปภาพ

ภาพที่ 1 ชายตัดไฟให้เด็กหญิงในหน่อไม้.....	17
ภาพที่ 2 ชายตัดไฟเจอทองในปล้องไฟ.....	17
ภาพที่ 3 เด็กหญิงที่มีแสงเรืองรอง.....	18
ภาพที่ 4 คางูยะกำลังจะทำตัวโปร่งใส.....	18
ภาพที่ 5 คางูยะวิ่งหนีโดยมีดวงจันทร์เป็นฉากหลัง.....	19
ภาพที่ 6 คางูยะหลบหนีจากคฤหาสน์.....	19
ภาพที่ 7 คาราวานจากดวงจันทร์.....	19
ภาพที่ 8 คางูยะหนีจากคฤหาสน์.....	21
ภาพที่ 9 คางูยะหนีกลับเข้าป่าด้วยความโศกเศร้า.....	21
ภาพที่ 10 คางูยะใช้ชีวิตในป่า.....	22
ภาพที่ 11 คางูยะมีความสุขท่ามกลางธรรมชาติ.....	22
ภาพที่ 12 คางูยะวิ่งเล่นในคฤหาสน์.....	23
ภาพที่ 13 คางูยะต่อต้านการเป็นเจ้าหญิง.....	23
ภาพที่ 14 ชาวดวงจันทร์มารับตัวคางูยะกลับ.....	23
ภาพที่ 15 ลูกธนูกลายเป็นดอกไม้.....	23
ภาพที่ 16 คางูยะสวมมงกุฎและกำลังจะสวมอาภรณ์จากดวงจันทร์.....	24
ภาพที่ 17 บ้านป่าที่รกร้าง.....	26
ภาพที่ 18 คางูยะกลับมาเยือนบ้านป่าก่อนลาโลก.....	26

บทที่ 1 บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา

ชินโตถือเป็นศาสนาและความเชื่อดั้งเดิมของชาวญี่ปุ่นที่มีมาตั้งแต่สมัยโบราณ โดยคำว่า ชินโต (神道) มาจากตัวอักษรจีนสองตัวคือ ชิน (神) ที่แปลว่าเทพเจ้า และ โต (道) ที่แปลว่าทาง เมื่อนำทั้งสองคำมารวมกันแล้วจึงมีความหมายว่า วิถีของเทพเจ้า ศาสนาชินโตจึงเน้นย้ำถึงความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์ เทพเจ้า และธรรมชาติ ด้วยเชื่อว่าเทพเจ้าเป็นต้นกำเนิดของทุกสรรพสิ่ง และเทพเจ้ามีอยู่ทุกแห่งตามธรรมชาติหรือบริเวณต่าง ๆ ทุกสิ่งจึงมีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกันอย่างลึกซึ้งในฐานะที่เป็นลูกหลานของเทพเจ้า นอกจากนี้แนวคิดที่เกี่ยวกับเทพเจ้าและธรรมชาติแล้ว ยังมีแนวคิดการเคารพบูชาบรรพบุรุษและจักรพรรดิ การบูชาความกล้าหาญ และการชำระล้างจิตวิญญาณให้บริสุทธิ์ ซึ่งถือเป็นการฟื้นฟูความสัมพันธ์กับเทพเจ้า สิ่งมีชีวิตทุกชนิดสามารถหวนคืนกลับสู่สภาพเดิมหรือย้อนกลับไปสู่แหล่งกำเนิดได้ เนื่องจากชินโตเชื่อว่าโดยธรรมชาติแล้วมนุษย์นั้นเป็นคนดี ไม่ได้เป็นผู้มีบาปติดตัวมาโดยกำเนิด เมื่อชำระล้างแล้วจึงย้อนกลับสู่สภาพดีได้

จากแนวคิดและความเชื่อต่าง ๆ ที่สะท้อนภาพของเทพเจ้าและธรรมชาติในญี่ปุ่น แสดงให้เห็นว่าชินโตยังคงฝังรากลึกและไม่เลือนหายไปจากวิถีชีวิตของชาวญี่ปุ่นแม้แต่น้อย ทั้งยังคงเชื่อมโยงกับชาวญี่ปุ่นมาอย่างยาวนานนับตั้งแต่วันแรกจวบจนวันสุดท้ายของชีวิตผ่านทางเทศกาล ขนบธรรมเนียม และสื่อหรือผลงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกันกับศาสนาชินโต

ภาพยนตร์เรื่อง The Tale of the Princess Kaguya หรือ เจ้าหญิงกระบอกไม้ไผ่ เริ่มฉายในปีพุทธศักราช 2556 เป็นภาพยนตร์แอนิเมชันแนวแฟนตาซีดราม่าของสตูดิโอจิบลิที่ได้รับการเสนอชื่อเข้าชิงรางวัลออสการ์ สาขาภาพยนตร์แอนิเมชันยอดเยี่ยมในงานประกาศรางวัลครั้งที่ 87 ซึ่งภาพยนตร์ดังกล่าวกำกับโดยผู้กำกับอิชิดะ ทาคาฮาตะ เจ้าของผลงานภาพยนตร์โด่งดังเรื่อง The Grave of the Fireflies และ My Neighbors the Yamadas ผลงานต่าง ๆ ที่ผ่านมาของผู้กำกับอิชิดะแสดงให้เห็นถึงความสามารถในการบอกเล่าเรื่องราวชีวิตได้อย่างงดงาม ละเอียดอ่อน และลึกซึ้งของผู้กำกับ เช่นเดียวกับภาพยนตร์เรื่อง The Tale of the Princess Kaguya ที่ถูกสร้างขึ้นโดยมีเค้าโครงมาจากตำนานคนตัดไม้ซึ่งเป็นตำนานพื้นเมืองของญี่ปุ่นที่เป็นที่รู้จักกันอย่างแพร่หลาย

เนื้อเรื่องของภาพยนตร์ The Tale of the Princess Kaguya เป็นเรื่องราวการใช้ชีวิตของเด็กสาวคนหนึ่งที่มีทั้งความสุข ความทุกข์ และความเจ็บปวดของชีวิตที่ผ่านไปตามฤดูกาลต่าง ๆ ตั้งแต่เกิดมาจากกระบอกไม้ไผ่จนกระทั่งเติบโตเป็นหญิงสาวที่งดงาม จุดเริ่มต้นของเรื่องราวทั้งหมดมาจากการที่ชายคนตัดไม้และภรรยาของเด็กทารกที่พบในปล้องไม้ไผ่มาเลี้ยงดูเป็นลูกของตนโดยเข้าใจว่าเป็นธิดาจากสวรรค์ จึงอยากทำให้บุตรสาวของตนได้เป็นเจ้าหญิงที่แท้จริงด้วยการเข้าไปสร้างตำหนักโออาโนในเมือง พยายามสร้างชื่อเสียงและหาสามีที่เพียบพร้อมให้กับเด็กสาว ทำให้เด็กสาวต้องอยู่ในกรอบของขนบธรรมเนียมประเพณีที่เคร่งครัด แม้เด็กสาวจะพยายามหลีกเลี่ยงหนีจากสถานการณ์เลวร้ายและตำหนักหลังใหญ่ที่กักขังเธอไว้ ท้ายที่สุด เด็กสาวก็ทนทุกข์ใจไม่ไหวจนคาราวานจากดวงจันทร์ลงมาช่วยพาเธอออกไปจากโลกนี้ ในเวลาต่อมาเธอจึงได้จากไปท่ามกลางความเศร้าโศกเสียใจ และความอาลัยอาวรณ์ของตัวเอง บิดา และมารดาของเธอ

จะเห็นได้ว่าภาพยนตร์เรื่อง The Tale of the Princess Kaguya หรือ เจ้าหญิงกระบอกไม้ไผ่มีกลิ่นอายของความเป็นญี่ปุ่นอยู่สูงมาก ไม่ว่าจะจากภาพที่มีเทคนิคเหมือนภาพวาดของญี่ปุ่น เสียงประกอบภาพยนตร์ เนื้อหาที่มาจากตำนานโด่งดังในญี่ปุ่น และการสอดแทรกประเด็นเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติ เทพเจ้า และความเชื่อต่าง ๆ ของสังคมญี่ปุ่นไว้อย่างหลากหลายผ่านทาง การดำเนินเรื่อง ภาพ ลายเส้น การเคลื่อนไหวของฉาก และตัวเนื้อเรื่องที่บีบคั้นอารมณ์

ดังนั้น จากประเด็นอันหลากหลายและลึกซึ้งที่สะท้อนให้เห็นถึงความเป็นญี่ปุ่นของภาพยนตร์ดังกล่าว ผ่านการนำเสนอความเชื่อเกี่ยวกับเทพเจ้าและธรรมชาติ รวมถึงธรรมเนียมต่าง ๆ เช่น การชำระล้างจิต วิญญาณให้บริสุทธิ์ที่แสดงให้เห็นถึงการรักในความสะอาดและความเป็นธรรมชาติของชาวญี่ปุ่น ซึ่งมีพื้นฐานมาจากแนวคิดของศาสนาชินโต โดยสอดแทรกเข้ามาในรูปแบบของภาพยนตร์แอนิเมชันที่มีเรื่องราวมาจากตำนานอันโด่งดังที่เข้าถึงได้ง่าย ทั้งยังนำติดตามด้วยภาพและเสียงคุณภาพสูงจากสตูดิโอแอนิเมชันชื่อดังที่เข้าถึงได้ทุกเพศทุกวัย ผู้ศึกษาจึงสนใจที่จะศึกษาแนวคิดชินโตในสังคมญี่ปุ่นที่สะท้อนผ่านภาพยนตร์เพื่อวิเคราะห์ห้วงค์ความรู้เกี่ยวกับศาสนาชินโตผ่านมุมมองของภาพยนตร์แอนิเมชันเรื่อง The Tale of the Princess Kaguya รวมถึงเพื่อเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่สนใจศึกษาต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์

1.2.1 เพื่อศึกษาแนวคิดของศาสนาชินโต

1.2.2 เพื่อวิเคราะห์แนวคิดของศาสนาชินโตในสังคมญี่ปุ่นที่ปรากฏในภาพยนตร์แอนิเมชันเรื่อง The Tale of the Princess Kaguya

1.3 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.3.1 ทำให้ทราบถึงแนวคิดเกี่ยวกับศาสนาชินโต

1.3.2 ทำให้ทราบถึงนัยที่สอดแทรกมาในภาพยนตร์แอนิเมชันเรื่อง The Tale of the Princess Kaguya

1.4 กรอบการศึกษาและการวิเคราะห์

ศึกษาและวิเคราะห์แนวคิดของชินโตในสังคมญี่ปุ่นที่ปรากฏในภาพยนตร์แอนิเมชันเรื่อง The Tale of the Princess Kaguya หรือ เจ้าหญิงกระบอกไม้ไผ่ ปี 2556 ที่กำกับโดยผู้กำกับอิชิดะ ทาคาฮาตะ จากสตูดิโอจิบลิ

1.5 ขั้นตอนการดำเนินงาน

1.5.1 รวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับภาพยนตร์แอนิเมชันเรื่อง The Tale of the Princess Kaguya จากอินเทอร์เน็ตและเอกสารที่เป็นภาษาไทย

1.5.2 ศึกษาแนวคิดของชินโตในสังคมญี่ปุ่นจากอินเทอร์เน็ตและเอกสารที่เป็นภาษาไทย

1.5.3 ศึกษาและวิเคราะห์แนวคิดชินโตในสังคมญี่ปุ่นที่ปรากฏในภาพยนตร์แอนิเมชันเรื่อง The Tale of the Princess Kaguya

1.5.4 เรียบเรียงผลการศึกษาในรูปแบบบทความวิจัย

1.6 เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เอกสารที่ใช้เป็นกรอบความคิดในการวิจัยได้แก่ เอกสารที่เกี่ยวกับภาพยนตร์แอนิเมชันเรื่อง The Tale of the Princess Kaguya หรือเจ้าหญิงกระบอกไม้ไผ่ และเอกสารที่เกี่ยวกับแนวคิดของชินโต

1.6.1 เอกสารที่เกี่ยวกับภาพยนตร์แอนิเมชันเรื่อง The Tale of the Princess Kaguya

mommyam (2558) เขียนบทความ เพราะชีวิตหมุนเวียนไปเช่นฤดูกาล จะมีชีวิตอยู่อย่างแท้จริง กล่าวถึง ภาพยนตร์แอนิเมชันเรื่อง The Tale of the Princess Kaguya หรือ เจ้าหญิงกระบอกไม้ไผ่ของค่ายจิบลิสตูดิโอ ว่า ภาพยนตร์เรื่องดังกล่าวเป็นตำนานเก่าแก่ของญี่ปุ่นที่เชื่อกันว่าเจ้าหญิงคางุยะถูกส่งมาจากดวงจันทร์ซึ่งคนตัดไม้ไปพบในกระบอกไม้ไผ่จึงนำมาเลี้ยงดูเป็นลูกสาว เมื่อเธอโตขึ้นความงามของเธอทำให้ผู้ชายมากมายหมายปอง แต่ท้ายที่สุดเธอก็ไม่สามารถอยู่บนโลกนี้ต่อไปได้เพราะต้องกลับคืนสู่ดวงจันทร์ เจ้าหญิงกระบอกไม้ไผ่เป็นการดูที่นาชื่นชม เนื่องจากการแทรกปรัชญาชีวิตเอาไว้ในทุกชั้นตอนโดยเฉพาะประเด็นที่ว่าชีวิตนี้หมุนเวียนเปลี่ยนไปเปรียบดังเช่นฤดูกาล การเล่าเรื่องของตัวละครแบ่งเป็นสองช่วงเวลา ได้แก่ ช่วงแรก คนตัดไม้และครอบครัวอาศัยอยู่ในป่า อุดมสมบูรณ์ด้วยธรรมชาตินานาพันธุ์ เพียงแค่เข้าไปก็สามารถหาทั้งหน่อไม้ ผลไม้ป่า หรือไก่ป่ามาเป็นอาหารได้ ประกอบกับเพื่อนพ้องที่รักใคร่ ช่วยเหลือและแบ่งปันซึ่งกันและกัน ส่วนช่วงหลัง เมื่อคนตัดไม้ย้ายเข้ามาอยู่ในเมืองหลวงเพื่อจะเลี้ยงลูกสาวให้สมฐานะการเป็นเจ้าหญิงอย่างแท้จริง การใช้ชีวิตก็ต้องคำนึงถึงมารยาททางสังคมมีกรอบทางสังคมที่คอยกำหนดวิถีชีวิตทุกอย่างว่าจะอะไรดี อะไรงาม กรอบที่กีดกันเจ้าหญิงนี้ทำให้เธอถึงกับรำไห่ออกมาให้กับชีวิตจอมปลอมพลางเผ้าคิดถึงชีวิตในป่าที่มีความสุขซึ่งเป็นชีวิตที่เธอรู้สึกได้ว่าเธอเป็นเจ้าของชีวิตตัวเองอย่างแท้จริง อีกทั้งการที่ขบวนคาราวานจากพระจันทร์เดินทางมารับเจ้าหญิงไปนั้นก็เปรียบได้กับการกลับไปสู่ดินแดนอันเป็นนิรันดร์ ซึ่งหมายความว่าเธอไม่ต้องวนเวียนอยู่กับความทุกข์บนโลกมนุษย์อีกต่อไป

ดูหนังย้อนดูตน (2558) เขียนบทความ The Tale of Princess Kaguya กล่าวว่า The Tale of Princess Kaguya เป็นแอนิเมชันที่ให้นิยามความหมายของคำว่า ความรัก การตีความหมายของคำว่ารัก การต้องการครอบครองสิ่งของหรือบุคคลอันเป็นที่รัก ความรักในความหมายต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็น เพื่อน พ่อแม่ ชายหญิง รวมทั้งสิ่งรอบตัว เช่น ธรรมชาติ หรือสรรพสิ่งต่าง ๆ ที่อยู่รอบตัวเราโดยหนึ่งเริ่มต้นเล่าเรื่องความรักบริสุทธิ์ของพ่อแม่ที่มีต่อลูก ความรักของเพื่อน ความรักคือการใช้ชีวิตอิสระในธรรมชาติ ผ่านตัวคางุยะที่เป็นเด็กที่เติบโตอย่างรวดเร็ว ใช้ชีวิตในชนบทอย่างมีความสุขกับเพื่อน ๆ จนกระทั่งคนตัดไม้เจอทองคำ เจอผ้าฝ้ายงามจากต้นไม้ คิดว่าเป็นวัตถุประสงค์ของสวรรค์จึงนำไปสร้างคฤหาสน์เพื่อให้เจ้าลูกสาวได้มีชีวิตอย่างเจ้าหญิง ซึ่งหลังจากนั้นชีวิตของเธอก็ไม่เหมือนเดิมอีกต่อไป ทั้งวิถีชีวิตและมุมมองที่มีต่อโลกและความรัก ได้แก่ ความรักของคนเป็นแม่ที่แม้ว่าเธอจะเข้าใจความรู้สึกทุกอย่างของคางุยะ แต่เธอก็ทำได้เพียงแค่ว่าพาคางุยะหลบหนีมาจากโลกความเป็นจริงชั่วคราว เพราะสภาพสังคมกำหนดบทบาทสามีภรรยาไว้อย่างชัดเจนให้ผู้ชายเป็นช้างเท้าหน้า ผู้เป็นแม่จึงไม่อาจปฏิเสธสามีของตนได้ และเมื่อเธอผิดหวังที่ไม่สามารถใช้ชีวิตอย่างอิสระได้ จึงร้องขอให้ดวงจันทร์มารับกลับไป สุดท้ายเธอก็จากไปและต้องลืมทุกสิ่ง

อริสา พิสิฐโสทรานนท์ (2560) เขียนหนังสือเรื่อง **เข้าใจจิตบลิ** กล่าวถึง การวิเคราะห์เรื่อง เจ้าหญิงคางยูยะ ว่า ภาพยนตร์ดังกล่าวสามารถมองได้หลายแง่มุม ทั้งความรักหนุ่มสาว บทบาทหน้าที่ ค่านิยม สังคม วัฒนธรรม และเมื่อมองในมุมเรื่องเหนือธรรมชาติจะเห็นเทพมาจตุ อธิปาฏิหาริย์ การรวนเวียนจากการเกิดของเจ้าหญิงที่มาพร้อมกับความอุดมสมบูรณ์ของฤดูใบไม้ผลิ เธอใช้ชีวิตอย่างมีความสุขอยู่ในบ้านท่ามกลางธรรมชาติ จนกระทั่งได้ย้ายเข้ามาอยู่อาศัยในเมือง เธอเป็นที่หมายปองของชายทั้งเมือง เมื่อเรื่องถึงจักรพรรดิพระองค์จึงทรงคิดว่าเธออยากเป็นสนมขององค์จักรพรรดิ จึงรับสั่งให้นางถวายตัว พร้อมทั้งจะมอบยศศักดิ์ให้บิดา แน่แน่นอนว่าพ่อของเธอดีใจมาก แต่เธอกลับปฏิเสธอย่างเด็ดขาด เรื่องราวความเศร้าโศกของเธอยังคงดำเนินต่อไปจนเธอร่ำร้องถึงดวงจันทร์ว่าต้องการจากไปจากโลกนี้ เธอระลึกได้แล้วว่านั่นคือที่ที่เธอมาจากมา จึงบอกกับแม่ของเธอว่า เธอต้องจากพวกเขาไปในวันเพ็ญเดือน 8 ซึ่งในวันนั้นก็มีคาราวานจากดวงจันทร์ลงมารับเธอกลับไปอยู่ที่ของเธอ เรื่องราวของเจ้าหญิงคางยูยะแสดงให้เห็นถึงการเริ่มต้นชีวิตใหม่ เธอเรียนรู้ความรู้สึกต่าง ๆ จากประสบการณ์และสัมผัสอันแตกต่างที่ได้รับจากพ่อแม่ ต้นไม้ สิ่งสารพัด และผู้คน whom เธอพบเจอ สิ่งเหล่านี้ช่วยให้เธอเติบโตขึ้น และค่อย ๆ เติบโตความเป็นมนุษย์เข้าไปในตัวเธอผ่านเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่ดำเนินไปในเรื่องทั้งความสุข ความทุกข์ ความโหดร้าย และความเศร้าโศกเสียใจ

1.6.2 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดของชินโต

เพ็ญศรี กาญจนมัย (2524) เขียนหนังสือเรื่อง **ชินโต จิตวิญญาณของคนญี่ปุ่น** กล่าวถึงลักษณะพื้นฐานของชินโต ว่า ความคิดของศาสนาชินโตนั้นเน้นถึงความสัมพันธ์อันใกล้ชิดระหว่างมนุษย์ เทพเจ้าหรือคามิของญี่ปุ่น และธรรมชาติ โดยชินโตได้อธิบายความหมายของเทพเจ้าไว้ว่าเป็นผู้ปกป้องคุ้มครองบ้านเมืองหรือสถานที่ต่าง ๆ ซึ่งเทพเจ้าแต่ละองค์จะมีบทบาทหน้าที่แตกต่างกันไป เทพเจ้านั้นมีอยู่ทั้งทางโลกและทางธรรม ไม่มีการแบ่งแยกระหว่างมนุษย์กับเทพเจ้า ไม่ว่าจะมนุษย์ นก สัตว์ ต้นไม้ พืช ภูเขา หรือมหาสมุทร ทั้งหมดนี้ก็ล้วนเป็นคามิได้หากเป็นสิ่งน่าเลื่อมใสที่มีคุณสมบัติพิเศษ หรือเป็นสิ่งที่ทำให้เกิดความรู้สึกเกรงขามดังนั้น มนุษย์หรือธรรมชาติก็อาจได้รับการขนานนามว่า ‘เทพเจ้า’ ได้เช่นเดียวกัน และถือว่าองค์จักรพรรดิทรงอยู่ในฐานะที่เป็นเทพเจ้าที่ยังมีชีวิตอยู่ เนื่องจากพระองค์ทรงสืบเชื้อสายมาจากเทพเจ้าผู้เป็นบรรพบุรุษ ยิ่งไปกว่านั้น ชินโตยังมีแนวความคิดเรื่องสิ่งที่ดีและร้าย ทุกสิ่งทุกอย่างล้วนดำเนินไปตามวิถีของธรรมชาติ ไม่มีการกำหนดโชคชะตาชีวิต สุดท้ายแล้วทุกสิ่งทุกอย่างจะกลับสู่สภาพที่ดีได้ โดยหลังจากชำระล้างจิตวิญญาณแล้ว ผู้คนก็จะกลับไปสู่สภาพธรรมชาติที่บริสุทธิ์ดังเดิม

พิน ดอกบัว (2539) เขียนหนังสือเรื่อง **ศาสนาเปรียบเทียบ** กล่าวถึง คำสอนของศาสนาชินโต ว่า เมื่อสรุปคำสอนของศาสนาชินโตแล้วมี 5 อย่างคือ

- 1) รักเทพเจ้า เพราะจักรพรรดิ บรรพบุรุษ ชาวญี่ปุ่น และประเทศญี่ปุ่นเกิดมาจากเทพเจ้า
- 2) รักธรรมชาติ เพราะธรรมชาติเป็นที่สถิตของเทพเจ้า
- 3) รักความสะอาด เพราะเป็นที่โปรดปรานของเทพเจ้า
- 4) รักความกล้าหาญ
- 5) รักความขยันหมั่นเพียร

ทรายแก้ว ทิพากร (2549) เขียนหนังสือเรื่อง **ญี่ปุ่นศึกษา** กล่าวถึง การบูชาคามิและงานเทศกาล โดยการบูชาคามินั้นสามารถทำได้ทั้งที่บ้านและวิหารชินโต ซึ่งปกติแล้วก่อนงานเทศกาลที่วิหารชินโต จะมีพิธีชำระล้างวิหารให้บริสุทธิ์ ในพิธีนี้ อาคารและบริเวณวิหารจะได้รับการทำความสะอาดอย่างหมดจด และปักไม้ไผ่ กิ่งไม้ชะกะกิ (Sakaki) และแขวนสายสิญจน์เส้นใหญ่ไว้เพื่อชำระล้างความบริสุทธิ์

อันธิมา ทศคร (2550) เขียนบทความ **ชินโต : ศาสนาแห่งความงาม ธรรมชาติ ความรักและความศรัทธา** กล่าวว่า ลักษณะของชินโตคือความเชื่อเรื่องจิตวิญญาณในธรรมชาติที่เรียกว่า คามิ (神) โดยคามิที่สำคัญที่สุดของชินโตปรากฏอยู่ในคัมภีร์โคะจิกิที่บันทึกเรื่องราวของเทพในตำนานญี่ปุ่น ซึ่งกล่าวถึงเทพอิซนะนะงิ (Izanagi) และอิซนะนะมิ (Izanami) ผู้เป็นปฐมกำเนิดของเหล่าเทพและสรรพสิ่งบนพื้นพิภพ ดังเช่น เทพอะมะเตะระสุ (Amaterasu) เทพีแห่งดวงอาทิตย์ที่เกิดจากดวงตาข้างซ้ายของอิซนะนะงิ ซึ่งเป็นเทพที่ชาวญี่ปุ่นให้ความเคารพนับถือมากที่สุด และซึคุโยมิ (Tsukuyomi) เทพแห่งดวงจันทร์ ผู้เกิดจากดวงตาข้างขวาของอิซนะนะงิ ดังนั้น คามิจึงหมายถึงจิตวิญญาณที่มีอยู่ในทุกสิ่งทุกอย่าง ตั้งแต่เทพ สิ่งแวดล้อมตามธรรมชาติ และตัวมนุษย์เองก็เป็นคามิเช่นเดียวกัน แต่การจะเข้าถึงสภาวะหรือมีประสบการณ์เกี่ยวกับคามินั้นจะต้องมีจิตใจที่บริสุทธิ์ มนุษย์อาจขาดความบริสุทธิ์และพลังชีวิตได้เมื่อจิตใจของเราเต็มไปด้วยสิ่งที่แปดเปื้อน ความไม่จริงใจ ความเห็นแก่ตัว และความเศร้าโศก ชินโตจึงให้ความสำคัญอย่างยิ่งกับการชำระตนให้บริสุทธิ์ ทั้งการชำระล้างสิ่งสกปรกทางร่างกาย และการชำระล้างทัศนคติทางจิตใจให้เกิดอารมณ์และจิตใจที่บริสุทธิ์ เข้มแข็ง และเยียบแหลม

MGR Online (2558) เขียนบทความ **ธรรมาภิวัดน์ : ชินโต กับวิถีชีวิตของคนญี่ปุ่น** กล่าวว่า ผู้คนที่นับถือชินโตจะมีความเชื่อว่าทุกอย่างในธรรมชาติและปรากฏการณ์ต่าง ๆ มีวิญญาณหรือเทพเจ้าสถิตอยู่ อย่างเช่น เทพเจ้าแห่งไฟ เทพเจ้าแห่งน้ำ เทพเจ้าแห่งสายลม และเทพเจ้าแห่งภูเขา เป็นต้น ดังนั้น คนญี่ปุ่นจึงมักจะให้ความเคารพและให้เกียรติสิ่งต่าง ๆ ที่อยู่รอบตัว นอกจากนี้ศาสนาชินโตยังมีผลต่อการปฏิบัติตนตามธรรมเนียมที่สืบทอดมาแต่บรรพบุรุษ ลูกหลานที่นับถือชินโตจะมีความภักดีต่อครอบครัว ภักดีต่อชุมชน และภักดีต่อรัฐ อีกทั้งชินโตยังสอนให้เด็กรู้จักนอบน้อมต่อผู้ใหญ่ คนวัยหนุ่มสาวต้องเคารพผู้สูงอายุ และผู้หญิงต้องเคารพผู้ชายจนกลายเป็นธรรมเนียมที่ภรรยาต้องอยู่ในอำนาจของสามีอีกด้วย

เกียวกุสึ (2559) เขียนบทความ **ภาพจำที่ผิดเพี้ยนของชินโต** กล่าวว่า ชินโตคือความเชื่อในจิตวิญญาณของธรรมชาติ การเคารพธรรมชาติ และการเชื่อว่าสิ่งแวดล้อมกับตัวเราเป็นหนึ่งเดียวกัน หลักการของชินโตจึงยึดถือความเป็นหนึ่งเดียวกับธรรมชาติ เชื่อในการก่อกำเนิดจากหนึ่งเดียว โดยสวรรค์โลก และมนุษย์คือรูปลักษณ์ที่ต่างกันของคามิหรือเทพ และเนื่องจากมนุษย์เองก็มีต้นกำเนิดมาจากเทพ ดังนั้น มนุษย์ธรรมดาจึงสามารถกลับไปสู่สภาวะสูงส่งที่เรียกว่าเทพได้ โดยความพิเศษของเทพในแบบชินโตคือเทพไม่จำเป็นต้องทำเพียงแค่ความดี เนื่องจากชินโตเชื่อในเรื่องความมีอยู่ โลกของชินโตจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อมีความเชื่อว่าเทพ ธรรมชาติ และตัวเรามีอยู่จริง ไม่มีการแบ่งว่าสิ่งใดดีชั่ว สิ่งใดทำได้หรือไม่ได้ เชื่อในการปล่อยให้เป็นไปตามธรรมชาติ ดังนั้น การกระทำที่ผิดพลาดของเทพบางองค์จึงไม่ถือว่าเป็นสิ่ง

ผิด เนื่องจากการเกิดขึ้นโดยธรรมชาติ ชินโตเกิดจากธรรมชาติที่สอนให้มนุษย์เรียนรู้การใช้ชีวิตเพื่อให้สอดคล้องกับมัน การเรียนรู้สิ่งสมกันจากรุ่นสู่รุ่นจนกลายเป็นประเพณีที่สืบทอดกันมา

จากการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังกล่าวทำให้ผู้วิจัยทราบถึงแนวทางการศึกษาเกี่ยวกับภาพยนตร์แอนิเมชัน The Tale of the Princess Kaguya หรือเจ้าหญิงกระบอกไม้ไผ่ ดั้งผลงานของ mommyam (2558) คุณหญิงอ่อนดูตน (2558) และอริสา พิสิฐโสธรานนท์ (2560) ว่า การเล่าเรื่องของภาพยนตร์ The Tale of the Princess Kaguya สามารถมองได้หลายแง่มุม มีปรัชญาชีวิตสอดแทรกอยู่ในทุกส่วน โดยเฉพาะประเด็นสำคัญที่ว่าชีวิตนี้ต่างเปลี่ยนผ่านไปตามฤดูกาล ทั้งการเกิด และการเริ่มต้นชีวิตละครหลักของเรื่องหรือตัวเจ้าหญิงคางุยะได้เรียนรู้ความรู้สึกต่าง ๆ ผ่านสรรพสิ่งที่อยู่รอบตัวและประสบการณ์ ทั้งความรัก ความสุข ความทุกข์ ความโหดร้าย และความเศร้าโศกเสียใจ สิ่งเหล่านี้ช่วยให้เธอเติบโตขึ้น และเติมเต็มความเป็นมนุษย์ให้กับเธอ แม้ท้ายที่สุดแล้วเธอจะทุกข์ใจจนต้องวนเวียนกลับไปสู่ที่ที่เธอจากมากก็ตาม

ส่วนการศึกษาแนวคิดของชินโตนั้นพบว่า มีความเชื่อในเรื่องของความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์ เทพเจ้า และธรรมชาติเป็นอย่างมาก ไม่ว่าจะเป็นสิ่งใดก็ล้วนมีต้นกำเนิดจากธรรมชาติ และจะดำเนินไปตามวิถีของธรรมชาติ ไม่มีดีชั่วหรือถูกผิด เพียงแค่ปล่อยให้เรียนรู้ผ่านธรรมชาติกำหนด ดังนั้น ทุกสิ่งจึงสามารถกลับไปสู่สภาพเดิมอันหมายถึงธรรมชาติได้ ไม่ว่าจะเป็นสิ่งใดก็สามารถเป็นเทพเจ้าในชินโตได้หากมีจิตใจที่บริสุทธิ์ ซึ่งจะเห็นได้จากพิธีชำระล้างหรือความเชื่อเกี่ยวกับการชำระตนให้บริสุทธิ์ นอกจากนี้ชินโตยังมีความเชื่อเรื่องบรรพบุรุษ จึงมีการปลุกฝังให้เกิดความเคารพนบถนอบผู้ที่โตกว่า รวมไปถึงการที่ผู้หญิงต้องเคารพผู้ชายด้วยเช่นกัน ดังการนำเสนอผลงานของ เพ็ญศรี กาญจนอมัย (2524) พัน ดอกบัว (2539) ทรายแก้ว ทิพากร (2549) อันธิมา ทศคร (2550) MGR Online (2558) และเกียวกุโตะ (2559)

อนึ่ง การศึกษาเกี่ยวกับแนวคิดในเรื่องของชินโตในภาพยนตร์แอนิเมชันยังมีไม่มากนัก ดังนั้นผู้วิจัยจึงประสงค์จะศึกษา “แนวคิดชินโตในสังคมญี่ปุ่นที่สะท้อนผ่านภาพยนตร์แอนิเมชันเรื่อง The Tale of the Princess Kaguya” เพื่อสร้างองค์ความรู้และขยายขอบเขตการศึกษาเกี่ยวกับแนวคิดของชินโตในภาพยนตร์แอนิเมชันของญี่ปุ่นให้กว้างยิ่งขึ้น

บทที่ 2 ศาสนาชินโต

2.1 ความเป็นมาของศาสนาชินโต

ก่อนที่ศาสนาพุทธและลัทธิขงจื้อจะเข้ามาสู่ญี่ปุ่นในคริสต์ศตวรรษที่ 6 ชินโตยังไม่มีกำหนดชื่อเรียกเฉพาะหรือแม้กระทั่งการรวมคัมภีร์ทางศาสนาเป็นลายลักษณ์อักษร แนวคิดเรื่องความเป็นจริงของโลกก็ยังคงมีไม่มากและไม่เป็นระบบ เป็นเพียงความเชื่อดั้งเดิมของญี่ปุ่นที่มีมาตามสังคมเกษตรกรรมที่เคารพบูชาบรรพบุรุษ ธรรมชาติ และการทรงเจ้าเข้าผี (เพ็ญศรี กาญจนมัย, 2530: 16) เนื่องจากสมัยโบราณญี่ปุ่นมีหลายชนเผ่า แต่ละเผ่าต่างนับถือเทพเจ้าประจำเผ่าของตนและบูชาบรรพบุรุษสืบทอดสายโลหิตต่อกันมาเป็นสายตระกูล มีหัวหน้าตระกูลเป็นผู้นำทั้งในด้านการปกครองและจิตวิญญาณโดยไม่มีการแบ่งแยกกฎระเบียบในการปกครองออกจากศาสนา ความเชื่อในสังคมจึงหลอมรวมเข้าเป็นระบบเดียวกันผ่านการปกครอง ทั้งยังมีการบูชาวีรบุรุษของชนเผ่าในฐานะเทพเจ้า (Hero worship) จึงอาจกล่าวได้ว่าชาวญี่ปุ่นโบราณนั้นเป็นลัทธิวิญญาณนิยมที่มีการเคารพนับถือเทพเจ้าหรือจิตวิญญาณธรรมชาติในลักษณะของเทพในตำนาน (อันธิมา ทศคร, 2550)

จนกระทั่งในสมัยราชวงศ์ยามาโตะ ได้มีการรวมหลายเผ่าเข้าด้วยกัน เมื่อผู้คนจากหลากหลายเผ่ามาอยู่รวมกันจึงเกิดความเชื่อลักษณะเดียวที่มีร่วมกัน ได้แก่ การนับถือบรรพบุรุษ บูชาธรรมชาติ และเทพเจ้า แต่ชินโตก็ยังคงไม่มีรูปแบบที่แน่นอน มีเพียงหลักการสอนที่ปฏิบัติตามจิตใต้สำนึกจากขนบธรรมเนียมประเพณีต่าง ๆ ที่สืบทอดต่อกันมา ไม่มีคัมภีร์ (พิน ดอกบัว, 2539: 88) ไม่มีคำอธิบายเกี่ยวกับธรรมชาติในลักษณะที่แยกมนุษย์กับธรรมชาติออกจากกัน เพราะความเชื่อดั้งเดิมของชาวญี่ปุ่นเชื่อว่ามนุษย์คือส่วนหนึ่งของธรรมชาติ ไม่สามารถแยกออกจากกันได้ ดังนั้นแนวคิดสำคัญของชินโตจึงเน้นความเชื่อในจิตวิญญาณของธรรมชาติ การเคารพธรรมชาติ และความเป็นหนึ่งเดียวกับธรรมชาติ (อันธิมา ทศคร, 2550)

ความพยายามในการแบ่งแยกความเชื่อดั้งเดิมของญี่ปุ่นออกจากศาสนาพุทธที่เข้ามามีบทบาทในสังคมญี่ปุ่นสมัยพระเจ้าจิมมู เทนโน ผู้เป็นจักรพรรดิองค์แรกของญี่ปุ่นนั้นเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้คำว่า “ชินโต” ถูกคิดค้นขึ้นมาเป็นชื่อเรียกของศาสนา นี้ โดยคำว่า “ชินโต” (神道) มาจากตัวอักษรจีนสองตัวคือ “ชิน” (神) ที่แปลว่าเทพเจ้า และ “โต” (道) ที่แปลว่าทาง เมื่อนำทั้งสองคำมารวมกันแล้วจึงมีความหมายว่าวิถีของเทพเจ้าหรือทางของเทพเจ้า ซึ่งอาจหมายถึงการบูชาเทพเจ้าหรือคำสอนของเทพเจ้าก็ได้ (พิน ดอกบัว, 2539: 88) ด้วยเหตุนี้จึงเริ่มมีการจัดระเบียบแนวคิดต่าง ๆ ของศาสนาให้ชัดเจนมากขึ้น และแนวคิดเหล่านั้นล้วนมีอิทธิพลต่อประเทศญี่ปุ่นมาต่อเนื่องยาวนานจนถึงปัจจุบัน

2.2 แนวคิดสำคัญของศาสนาซินโต

2.2.1 เทพเจ้า

2.2.1.1 คำนิยามของเทพเจ้า

คำว่า “เทพเจ้า” หรือ “คามิ (神)” ของซินโตถือเป็นสิ่งที่ประเสริฐที่สุด ควรสักการบูชา หรืออาจกล่าวได้ว่าเป็นผู้ทรงคุณงามความดีในแง่ของจิตใจ ตามความเชื่อของซินโตนั้นมีเทพเจ้าอยู่มากมาย เป็นผู้ที่คอยคุ้มครองบ้านเมืองหรือสถานที่ต่าง ๆ เทพเจ้าแต่ละองค์จะมีหน้าที่แตกต่างกันออกไป โดยความหมายของ “เทพเจ้า” ในซินโตจะไม่มีการแบ่งแยกกระหว่างมนุษย์กับเทพเจ้า รวมทั้งสวรรค์และโลก ไม่ว่าจะนก สัตว์ ฟุंना ต้นไม้ พีช เมฆ สายลม ฝน ดวงอาทิตย์ ดวงจันทร์ ดาว ภูเขา แม่น้ำ หรือมหาสมุทร หากเป็นสิ่งที่น่าเลื่อมใส มีพลังอำนาจยิ่งใหญ่ที่ทำให้มนุษย์รู้สึกเกรงขามก็นับว่าเป็นเทพเจ้า สิ่งเหล่านี้จะจัดเป็นสิ่งที่ควรบูชาอย่างสูง ด้วยเหตุนี้เทพเจ้าในซินโตจึงมีมากมายจนนับไม่ถ้วน (เพ็ญศรี กาญจนมัย, 2524: 17-18)

2.2.1.2 ตำนานเทพ

วรรณกรรมที่เก่าแก่ที่สุดของญี่ปุ่น บันทึกเรื่องราวเกี่ยวกับตำนานเทพและกำเนิดประเทศญี่ปุ่น หรือที่เรียกว่า โคะจิกิ กล่าวไว้ว่าเกาะญี่ปุ่นนั้นเกิดจากการสร้างของเทพเจ้า ซึ่งเทพเจ้าที่สำคัญสององค์ ได้แก่ เทพอิซนะเนจิและเทพอิซนะมิ ผู้ได้รับมอบหมายให้สร้างความเป็นปึกแผ่นและให้กำเนิดแผ่นดินเบื้องล่าง เทพทั้งสองได้ให้กำเนิดเทพเจ้ามากมาย โดยเทพที่มีชื่อเสียงที่สุด ได้แก่ เทพอะมะเตะระสุ เป็นเทพีแห่งพระอาทิตย์ที่เป็นใหญ่ในสรวงสวรรค์ และเทพซุซะโนะโอะ เป็นเทพผู้ปกครองแผ่นดิน ตำนานได้ดำเนินไปจนกระทั่งเทพนินิจิ ผู้เป็นพระปนัดดาของเทพอะมะเตะระสุ ได้รับโองการให้ลงมาปกครองแผ่นดินเบื้องล่าง ซึ่งหมายถึงเกาะญี่ปุ่น นอกจากนี้ตำนานยังกล่าวว่าเทพนินิจินั้นเป็นบรรพบุรุษของพระเจ้าจิมมุ เทนโน ผู้เป็นจักรพรรดิองค์แรกของญี่ปุ่น ชาวญี่ปุ่นจึงเชื่อว่าจักรพรรดินั้นสืบเชื้อสายโดยตรงมาจากเทพเจ้า และกลายมาเป็นความเชื่อที่ว่าประชาชนคนญี่ปุ่นเองก็สืบเชื้อสายมาจากเทพเจ้าเช่นกัน (ทรายแก้ว ทิพากร, 2549: 83-84)

2.2.2 ธรรมชาติ

ความเชื่อเรื่องธรรมชาติเป็นหนึ่งในลักษณะเด่นของซินโต ซินโตรักในธรรมชาติ เนื่องจากธรรมชาติเป็นที่สถิตของเทพเจ้า (ฟีน ดอกบัว, 2539: 91) ชาวญี่ปุ่นจึงยึดถือในเรื่องของการรักสิ่งแวดล้อมและการอนุรักษ์ธรรมชาติ ให้ความเคารพกับธรรมชาติอันเป็นแนวคิดของซินโต แม้แต่ในเรื่องราวตำนานของเทพเจ้าผู้ให้กำเนิดชีวิตก็เป็นการปล่อยให้เทพทุกองค์ได้ใช้ชีวิต ให้ชีวิตเหล่านั้นดำเนินไปเองตามวิถีธรรมชาติ ไม่มีการใช้อำนาจของเทพเจ้าในการกำหนดชะตาชีวิตของผู้ใด ซินโตเชื่อว่า โดยธรรมชาติแล้วมนุษย์ทุกคนเป็นคนดี ไม่ได้มีบาปติดตัวมาแต่กำเนิด สิ่งชั่วร้ายหรือการกระทำที่ชั่วร้ายเป็นเพียงผลจากอิทธิพลของสิ่งแวดล้อมภายนอกเท่านั้น แก่นแท้ของทุกสิ่งนั้นย่อมเป็นสิ่งที่ดี (เพ็ญศรี กาญจนมัย, 2524: 21-22)

2.2.3 ความบริสุทธิ์

ตามตำนานของซินโตนั้น แม้แต่เทพเจ้าที่ยิ่งใหญ่อย่างเทพอิซนะงะงิก็ยังคงชำระล้างร่างกายให้สะอาดอยู่เสมอ ดังนั้นซินโตจึงยึดถือในเรื่องความสะอาดบริสุทธิ์ที่เปรียบเสมือนสิ่งที่เทพเจ้าโปรดปราน โดยความสะอาดนั้นจะมี 2 อย่าง ได้แก่ ความสะอาดของกายและจิตใจ (พื้น ดอกบัว, 2539: 91) ซึ่งความสะอาดทางจิตใจก็จะสามารถแบ่งได้เป็น 4 ประการ ได้แก่

- 1) ใจที่บริสุทธิ์เหมือนกับเพชรสีขาวบริสุทธิ์
- 2) ใจที่แจ่มใสเหมือนกับพระอาทิตย์
- 3) ใจที่ถูกต้องแนบแน่นอยู่กับความยุติธรรม
- 4) ใจที่ตรงไม่เอนเอียงไปในทางที่ผิด

นอกจากนี้ยังมีความเชื่อเรื่องการชำระล้างจิตวิญญาณให้บริสุทธิ์ อิงมาจากแนวความคิดที่ว่า ธรรมชาติของมนุษย์นั้นเป็นสิ่งที่ดี จึงเกิดความคิดของการชำระล้างตนเองให้บริสุทธิ์ กำจัดวิญญาณร้าย หรือสภาพแวดล้อมที่มารบกวนออกไป หลังชำระล้างจิตใจและกายให้บริสุทธิ์แล้ว ผู้คนก็จะกลับสู่สภาวะธรรมชาติที่มีสภาพดีและบริสุทธิ์ดังเดิมอีกครั้ง (เพ็ญศรี กาญจนมัย, 2524: 23-25)

2.2.4 แนวความคิดเกี่ยวกับชีวิต ความตาย และการบูชาบรรพบุรุษ

ตามความเชื่อของซินโตจะไม่มีการไม่พูดถึงโลกหน้า แต่จะใช้ชีวิตโดยการมุ่งอยู่กับปัจจุบัน เนื่องจากเชื่อว่าความตายของมนุษย์เปรียบเสมือนการเปลี่ยนเครื่องแต่งกายใหม่ วิญญาณไม่ได้ตายและหายไป แต่วิญญาณนั้นเป็นอมตะ เมื่อตายวิญญาณจะมาสถิตอยู่ในโลกและคอยดูแลคนในครอบครัว หากต้องการให้ผู้ตายมีความสุข คนที่เหลือก็ต้องทำความดีเพื่อให้ผลดีส่งไปถึงวิญญาณ และวิญญาณก็จะบันดาลสิ่งที่ดีให้ ในทางกลับกัน หากทำชั่ววิญญาณก็จะไม่เป็นสุข และลงโทษผู้ทำชั่ว (มนต์ ทองซัช, 2556: 57) จึงเกิดเป็นแนวคิดของการเคารพบูชาบรรพบุรุษที่จากไป (พื้น ดอกบัว, 2539: 92-93)

อีกทั้งจุดหมายสูงสุดของซินโตคือการตายแล้วไปเป็นเทพอยู่ในสวรรค์ชั่ววันรันดร์ ซึ่งวิธีการทำให้ได้ไปเกิดเป็นเทพก็คือการบูชาและภักดีต่อเทพเจ้า มนุษย์จึงเกิดความจงรักภักดีต่อเทพเจ้า รวมไปถึงจักรพรรดิที่มีความเชื่อว่าสืบเชื้อสายมาจากเทพเจ้าด้วยเช่นกัน (พื้น ดอกบัว, 2539: 94-95)

2.2.5 ความสอดคล้องกลมกลืน

ซินโตเน้นเรื่องความสอดคล้องกลมกลืนระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติเป็นอย่างมาก เชื่อว่าธรรมชาติจะอำนวยประโยชน์ให้มนุษย์ก็ต่อเมื่อมนุษย์นั้นทำงาน ไม่เพียงแค่อวดอ้อนวอนขอพรเท่านั้น (เพ็ญศรี กาญจนมัย, 2524: 26) มนุษย์ต้องให้ความร่วมมือกับธรรมชาติ เพราะทุกสิ่งเป็นของขวัญจากเทพเจ้า มนุษย์จึงต้องกตัญญูและนับถือธรรมชาติ ดังนั้นมนุษย์กับธรรมชาติจะต้องดำเนินชีวิตอยู่ควบคู่กัน อย่างสอดคล้องกลมกลืน (เกียวโตสึฤดู, 2559)

2.3 พิธีกรรม

เดิมทีชินโตไม่ได้มีสถานที่ประกอบพิธีทางศาสนาที่แน่นอน แต่ด้วยความต้องการของประชาชนและความต้องการเลียนแบบพุทธศาสนา จึงมีการสร้างสถานที่ประกอบพิธีกรรมขึ้น โดยจะเรียกสถานที่ดังกล่าวว่า วิหารชินโต ซึ่งถือเป็นที่ประทับของเทพเจ้าและประกอบพิธีสักการะเทพเจ้า (เพ็ญศรี กาญจนมัย, 2524: 37)

2.3.1 พิธีชำระล้าง (Purification)

พิธีชำระล้างเป็นพิธีกรรมกำจัดความชั่วร้ายตามความเชื่อเรื่องความสะอาดบริสุทธิ์ของชินโต โดยการทำพิธีสามารถทำได้หลากหลายวิธี ในรูปแบบดั้งเดิมจะประกอบพิธีด้วยการอาบน้ำในอ่างอาบน้ำที่เต็มไปด้วยดอกไม้มะลิที่มีกลิ่นหอม เพื่อกำจัดอิทธิพลของผีหรือวิญญาณที่ชั่วร้าย ก่อให้เกิดการผลัดเปลี่ยนฤดูใหม่ที่มีแต่ความปลอดภัย ปราศจากโรคภัยไข้เจ็บ ต่อมาได้มีการประยุกต์สำหรับใช้ในหลายสถานการณ์ เช่น การล้างมือก่อนเข้าศาลเจ้าหรือการสร้างสะพานข้ามแม่น้ำให้เดินผ่านก่อนเข้าสู่สถานที่ศักดิ์สิทธิ์ (เกียวโตสึฤดู, 2559)

2.3.2 พิธีแห่แหวนวิหารจำลอง

การแห่แหวนวิหารจำลองมักจะจัดในงานเทศกาล จุดเด่นของงานคือการจำลองวิหารชินโตในขนาดเล็กที่สามารถแบกขึ้นไปได้ เรียกว่า “มิโกชิ” โดยชาวบ้านจะแบกมิโกชิไปพร้อมกับร้องเพลงสวดแสดงความเคารพเทพเจ้า จิตวิญญาณของเทพเจ้าก็จะได้รับการอัญเชิญมาอยู่ในมิโกชิในระหว่างการแห่ เพื่อให้ประชาชนได้รับพรกันถ้วนหน้า นอกจากนี้ยังทำให้รอบบริเวณที่แห่นั้นมีแต่ความสะอาดบริสุทธิ์อีกด้วย เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของงานเทศกาลที่ต้องการคุ้มครองมนุษย์ให้พ้นจากความชั่วร้ายต่าง ๆ ที่มาในรูปแบบของธรรมชาติ ความเจ็บป่วย หรือความตาย และให้ผู้คนได้ใช้ชีวิตที่ดีงาม สร้างความเจริญสืบต่อกันไปพร้อมกันตลอดให้มีผลผลิตทางเกษตรที่ดี (เพ็ญศรี กาญจนมัย, 2524: 38-39)

2.3.3 พิธีขึ้นปีใหม่

พิธีขึ้นปีใหม่จะจัดตั้งแต่ช่วงประมาณวันที่ 1 – 3 มกราคมของทุกปี โดยวันก่อนหน้านั้นผู้คนจะหยุดงานกลับไปอยู่กับครอบครัว และทำความสะอาดบ้านเรือนครั้งใหญ่ตั้งแต่วันที่ 31 ธันวาคม ซึ่งถือว่าเป็นวันสะอาดแห่งชาติ และจะตกแต่งทางเดินบ้านด้วยต้นไม้อสน กิ่งของต้นชะกะกิ และเชือกฟางศักดิ์สิทธิ์ เพื่อต้อนรับเทพเจ้า (องค์การส่งเสริมการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2563)

บทที่ 3

ภาพยนตร์แอนิเมชันเรื่อง The Tale of the Princess Kaguya

3.1 ข้อมูลภาพยนตร์

ภาพยนตร์แอนิเมชันเรื่อง The Tale of the Princess Kaguya หรือ เจ้าหญิงกระบอกไม้ไผ่ เป็นภาพยนตร์แนวแฟนตาซีดราม่าที่ผลิตโดยสตูดิโอจิบลิ กำกับและร่วมเขียนบทโดยผู้กำกับอิชิวาโอะ ทาคาฮาตะ สร้างจากเค้าโครงตำนานคนตัดไม้ ซึ่งเป็นตำนานพื้นเมืองอันโด่งดังของญี่ปุ่น ภาพยนตร์ดังกล่าวได้รับการเสนอชื่อเข้าชิงรางวัลออสการ์ สาขาภาพยนตร์แอนิเมชันยอดเยี่ยม ในงานประกาศรางวัลครั้งที่ 87 (RidJasper, 2563)

3.2 เนื้อเรื่อง (Netflix, 2565)

เรื่องราวเริ่มต้นจากคนตัดไม้คนหนึ่งขึ้นภูเขาไปตัดไม้มาทำข้าวของเครื่องใช้ วันหนึ่งเห็นต้นไม้ส่องแสงเรืองรอง เมื่อเข้าไปก็พบกับหน่อไม้ที่งอกขึ้นมาอย่างรวดเร็ว และมีเด็กผู้หญิงตัวเล็กออกมาจากหน่อไม้ ชายตัดไม้ตกตะลึงอย่างมาก จึงไหว้แล้วถามว่า “ท่านเป็นใคร” อย่างสุภาพ เด็กน้อยทำเพียงยิ้มตอบรับแล้วกลับไป ชายตัดไม้คิดว่าเด็กน้อยเป็นเจ้าหญิงที่งดงาม สวรรค์จะต้องส่งเด็กคนนี้ลงมาให้ตนเป็นของขวัญอย่างแน่นอน จึงประคองเด็กน้อยใส่ในมือกลับบ้าน เมื่อเจอภรรยาจึงกล่าวว่าฟ้าประทานพรมาให้จากสวรรค์ในป่าละเมาะ ผู้เป็นภรรยาเห็นดังนั้นจึงอยากจะมีลูก เมื่อถึงมีอนางเด็กน้อยก็ตื่นจะหลุดมือแล้วโตขึ้น คนตัดไม้จึงบอกว่า “นี่เป็นเรื่องที่แปลกประหลาดมาก หรือว่าเด็กจะเป็นภูติผี” แต่เด็กน้อยนั้นก็ดูน่ารักเกินกว่าจะเป็นภูติผีได้ ภรรยาจึงกล่าวว่า “สวรรค์กำลังบอกว่าเด็กจะโตมาอย่างไร เราต้องเลี้ยงเด็กน้อยให้ดีให้ดี” แต่ด้วยความที่เด็กเกิดมาจากต้นไม้ ผู้เป็นแม่ไม่ได้ตั้งครุฑเองจึงไม่มีน้ำนม สองสามีภรรยาจึงพาเด็กน้อยไปขอน้ำนมจากแม่นม แต่ระหว่างทางที่กำลังไปหาแม่นม จู่ ๆ ภรรยาคนตัดไม้ก็มีน้ำนมออกมาให้เด็กกิน เด็กน้อยได้กินก็ตัวหนักขึ้น ช่างเป็นเด็กที่โตไวจนน่าประหลาด ระหว่างทางเดินกลับบ้านนั้นมีลมพัดโชย ต้นพลัมออกดอก เด็กน้อยก็ยิ่งตัวหนักขึ้นอีก

ตั้งแต่วันนั้นทั้งสองก็เลี้ยงดูเด็กน้อยราวกับเป็นลูกของตัวเอง นานวันดอกไม้ก็เริ่มผลิบาน แมลง และสัตว์น้อยใหญ่ต่างออกหากิน เด็กน้อยก็โตขึ้นกว่าเดิม เริ่มพลิกตัวและคลาน เมื่อกลุ่มเด็กบริเวณนั้นเห็นเด็กน้อยพยายามคลานไล่จนกระทั่งเริ่มยืนได้ และเดินเตาะแตะไปหาผู้เป็นแม่ได้ในเวลาอันรวดเร็ว เหล่าเด็กที่มองอยู่จึงบอกว่าเด็กน้อยนั้นเป็นเด็กประหลาด โตไวเหมือนกับหน่อไม้ จึงพากันเรียกเด็กน้อยว่าเด็กหน่อไม้ แม่ผู้เป็นพ่อจะเลี้ยงว่าลูกของตนนั้นเป็นเจ้าหญิงก็ตาม

วันเวลาผ่านไป ดอกไม้เริ่มออกดอก นกทำรัง เด็กน้อยวิ่งได้อย่างคล่องแคล่วแล้ว สามารถออกไปช่วยพ่อเก็บหน่อไม้ได้ วันหนึ่งขณะเด็กน้อยไปเที่ยวเล่นในป่าก็เจอเข้ากับลูกหมูป่าจึงเข้าไปเล่นด้วย แต่แม่หมูป่านั้นจะทำร้ายเด็กน้อย ท้ายที่สุดก็ได้พี่ซุเมมารุที่อยู่กับกลุ่มเด็กแถวบ้านมาช่วยเอาไว้ เขาทักว่าเด็กน้อยนั้นโตขึ้นอีกแล้ว เหมือนกับหน่อไม้ไม่มีผิด เด็กน้อยมักจะไปเล่นกับกลุ่มเด็ก ๆ เป็นประจำ จนกระทั่งวันหนึ่ง พวกเขาร้องเพลงด้วยกันระหว่างเดินเล่นในป่า

เนื้อเพลง - หมูน หมูน วนไป

กิ้งห่าน หมูนวนไป

หมูนวนไป แล้วเรียกท่านพระอาทิตย์

นกน้อย แมลง สัตว์น้อยใหญ่

ใบหญ้า ต้นไม้ ดอกไม้

นำพาฤดูใบไม้ผลิ ฤดูร้อน ฤดูใบไม้ร่วง ฤดูหนาว ผลัดเวียนไป

เด็กน้อยเองก็สามารถร้องเพลงนี้ร่วมกับพวกเด็ก ๆ ได้ คนอื่นจึงแปลกใจว่าเด็กน้อยรู้จักเพลงนี้ได้
อย่างไร ทว่าเด็กหน่อไม้ก็บอกเพียงแค่ว่าตนรู้จักเพลงนี้ และร้องเพลงต่อไปจนจบ

เนื้อเพลง - หมูนวนไป หมูนเวียนมา หมูนเวียนมา

หมูนเวียนมา เรียกคืนใจฉัน

นกน้อย แมลง สัตว์น้อยใหญ่

ใบหญ้า ต้นไม้ ดอกไม้

สอนข้าว่าควรรู้สึกเช่นไร

หากข้าได้ยินเจ้าคร่ำครวญหาข้า

ข้าจะหวนคืนสู่เจ้า

แต่ทุกคนบอกว่าเนื้อเพลงที่เธอร้องนั้นประหลาด พวกตนไม่ได้ร้องแบบเดียวกันกับเด็กหน่อไม้ แต่เด็ก
น้อยกลับร้องเพลงนั้นแล้วน้ำตาไหลออกมาโดยที่ตัวเองก็ไม่ว่าสาเหตุมาจากอะไร

ส่วนชายคนตัดไผ่นั้นก็ได้เข้าไปเจอกับต้นไผ่เรื่องแสงอยู่ในป่าไผ่ และเมื่อตัดออกมาก็พบกับทองจำนวน
มหาศาล ถึงคราวฝนตก เด็ก ๆ ต่างก็วิ่งเล่น เก็บผลไม้กินกัน เด็กน้อยก็ออกไปเล่นกับพวกเด็กผู้ชายตามปกติ
แม้ผู้เป็นพ่อจะทักท้วง แต่แม่กลับบอกว่าไม่เป็นไร ปล่อยให้ลูกเล่นไป ฝ่ายพ่อนั้นก็มีที่ทำงานอยากจะทำบอกรรยา
ว่าตนเจอสิ่งใดในป่า แต่สุดท้ายก็ไม่ได้บอก ทางด้านเด็กน้อยก็ได้ใช้ชีวิต ดูคนกรีดยาง ตัดไม้ นำมาทำขามเพื่อ
เอาไปขายในเมือง ทั้งยังคงเที่ยวเล่นกับพวกเด็กผู้ชาย ถอดเสื้อผ้าลงเล่นน้ำ ทำให้เห็นว่าเธอเริ่มจะโตเป็นสาว
สวยแล้ว เมื่อเล่นเสร็จ ด้วยความที่อากาศร้อน เดินผ่านแดงโมเด็กหน่อไม้ก็นึกอยากกินจึงวิ่งลงไปขโมย แม้
ตอนแรกพี่ชูเตมารูจะห้าม แต่เมื่อเด็กน้อยต้องการก็ลงไปช่วยเก็บด้วย ซึ่งขณะนั้นเจ้าของสวนได้มาพอดี ทั้ง
สองคนจึงไปหลบและแอบกินแดงโมด้วยกันอย่างเอร็ดอร่อย

วันต่อมา พ่อของเด็กหน่อไม้ไปตัดไผ่ เจอผ้าสีสันสวยงามพวยพุ่งออกมาจากปล้องไผ่จำนวนมาก เขา
นำผ้าเหล่านั้นกลับมาที่บ้าน และบอกรรยาว่าตนรู้แล้วว่าสวรรค์ต้องการอะไร นั่นคือต้องการให้ตนมอบชีวิต
ที่เหมาะสมกับเสื้อคลุมสวย ๆ ให้ลูก ทำให้ลูกเป็นเจ้าหญิงผู้สูงศักดิ์ คนตัดไผ่ตั้งใจจะนำทองที่ได้มาไปสร้าง
คฤหาสน์หลังใหญ่ในเมืองหลวง เพื่อให้เด็กน้อยได้เป็นเจ้าหญิงดังความปรารถนาของสวรรค์ ส่วนผู้เป็นภรรยา
แม้จะยังไม่ค่อยเข้าใจมากนัก แต่ก็ไม่ได้มีปากเสียง คนตัดไผ่จึงเริ่มออกเดินทางไปเมืองหลวงพร้อมกับทองคำ
อยู่บ่อยครั้ง

ฤดูร้อนผ่านไป ฤดูเก็บเกี่ยวช่วงใบไม้ร่วงก็มาถึง เด็กหน่อไม้โตขึ้นมากแล้ว เธอสามารถช่วยกันจับไก่ฟ้ากับพวกเด็กผู้ชายได้ ทว่าขณะที่ไล่จับไก่ฟ้ากัน พี่ชูเตมารู้ได้ปลัดตกหน้าผา เด็กหน่อไม้รีบกระโดดลงไปช่วย ทำให้หล่นลงไปอีกคน ระหว่างที่รอคนอื่นมาช่วยเด็กหน่อไม้จึงถอดผ้าโพกหัวของตนออกมาพันแผลให้พี่ชูเตมารู้ จึงเห็นว่าผมของเด็กหน่อไม้เริ่มยาวเป็นผู้หญิง เธอโตขึ้นอีกแล้ว ทำให้พี่ชูเตมารู้กล่าวออกมาว่า ตนรู้สึกเหมือนกับว่าเด็กหน่อไม้จะโตขึ้นเรื่อย ๆ และจากไปอยู่ในที่แสนไกล แน่نونว่าเด็กหน่อไม้ปฏิเสธ เธอบอกว่าจะอยู่ที่นี้กับพี่ชูเตมารู้ตลอดไป จนกระทั่งเด็ก ๆ คนอื่นมาช่วยและแยกย้ายกันกลับบ้าน เด็กน้อยก็เจอกับพ่อแม่ที่เตรียมตัวเข้าเมืองหลวง ถึงใจของเด็กน้อยจะไม่อยากไป เธอยังอยากเล่นกับพวกเด็ก ๆ ในวันพรุ่งนี้ แต่พ่อแม่บอกว่าต้องไปเย็นวันนี้เลย แม้จะไม่สบายใจแต่เธอกับแม่ก็ไม่ได้ขัดขायตัดไม้และออกเดินทาง

เมื่อมาถึงเมืองหลวง ครอบครัวคนตัดไม้ก็ได้อาศัยอยู่ในคฤหาสน์หลังใหญ่ จากเด็กหน่อไม้กลายเป็นคุณหนู พ่อกับแม่ของเธอก็พยายามแต่งหน้าแต่งตัวให้เหมือนพวกชนชั้นสูงและเรียกเธอว่าเจ้าหญิง เธอตื่นตื่นดีใจกับชุดสวย ๆ และวิ่งเล่นอยู่ในคฤหาสน์หลังใหญ่ แต่เล่นสนุกได้เพียงไม่นาน เธอก็ต้องเริ่มเรียนรู้การเป็นเจ้าหญิงผู้สูงศักดิ์จากชางามิ นางข้าหลวงในวังที่พ่อของเธอเชิญมาให้ช่วยอบรมลูกให้สมกับเป็นเจ้าหญิงผู้สูงศักดิ์ เธอได้เรียนรู้มารยาทของกุลสตรี แม้ออนเรียนเธอจะทำท่าทางต่อต้าน ทำเป็นทีเล่นทีจริง แต่เมื่อถึงเวลาแล้วเธอก็สามารถทำทุกอย่างได้อย่างดีและเรียบร้อยสมกับเป็นกุลสตรี

จนกระทั่งวันหนึ่ง พ่อจะจัดงานเลี้ยงเพื่อฉลองที่เธอโตเป็นผู้ใหญ่ เขากล่าวว่าเป็นช่วงเวลาที่จะมีความสุขที่สุด เป็นงานเลี้ยงสำหรับการตั้งชื่อให้เธอ เพื่อให้ได้กลายเป็นเจ้าหญิงที่แท้จริง พร้อมกับเชิญท่านอากิตะมาเป็นพ่ออุปถัมภ์ให้เธอ แต่เด็กน้อยไม่ได้มีความสุขเลย เธอชอบมานั่งเล่นที่แปลงผักหลังบ้านที่แม่ของเธอปลูกไว้ เธอเข้าไปและร้องเพลง “นกน้อย แมลง สัตว์น้อยใหญ่ ไบหว้า ต้นไม้ ดอกไม้...” จากนั้นเธอก็ขอแม่ใช้พื้นที่ในสวนเพื่อปลูกผักที่เธอชอบ ในขณะที่เดียวกันพ่อของเธอก็เชิญท่านอากิตะมาตั้งชื่อให้เจ้าหญิง เรียกเธอออกมาทักทายและเล่นโกโตะให้เขาฟัง เมื่อท่านอากิตะได้ฟังก็เคลิบเคลิ้มและกล่าวว่า “เจ้าหญิงผู้เปล่งประกายแห่งไม้ที่อ่อนนุ่ม” จึงให้เธอชื่อว่า ‘เจ้าหญิงคางุยะ’ เขาให้เหตุผลว่าเพราะเธอมีรูปร่างอรชรเหมือนต้นไม้สูงระหงลุ่มลุ่มกับความงามที่เปล่งประกาย จึงตั้งชื่อนางให้มีความหมายว่า “แสงอันเรืองรอง”

วันงานเลี้ยงฉลอง คางุยะแต่งชุดกิโมโนยาวลากพื้น ผมยาวสลวย เองดงามสมกับเป็นเจ้าหญิง พ่อของเธอเชิญแขกจำนวนมาร่วมฉลองชื่อใหม่ของเธอ ผู้คนต่างดื่มกินกันอย่างคึกครื้นมีความสุข มีเพียงแคเธอที่ต้องแยกตัวออกมาจากผู้คนและทำได้เพียงนั่งอยู่เฉย ๆ งานเลี้ยงฉลองของเธอนั้นจัดขึ้นถึงสามวันสามคืน โดยที่เธอได้แต่นอนฟังเสียงอยู่ในห้องแคบ ๆ ผู้คนก็เริ่มพากันครหาว่าชื่อของเจ้าหญิงคางุยะนั้นไม่ดูเกินจริงไปหรือเธอนั่งอยู่หลังม่านไม้ไผ่ที่ปิดมิดชิด แขกทั้งหลายจึงอยากเห็นว่าเธองดงามอย่างคำรำลือจริงหรือไม่ แม่พ่อของเธอจะห้าม เพราะไม่ถูกตามธรรมเนียม แต่แขกก็เถียงว่าธรรมเนียมนี้มีไว้สำหรับหญิงผู้สูงศักดิ์ ไม่ใช่สามัญชน เธอไม่ใช่เจ้าหญิงจริง ๆ พ่อของเธอพยายามที่จะห้ามและบอกว่าเธอเป็นเจ้าหญิง ระหว่างที่ถกเถียงกับแขกอยู่นั้น เจ้าหญิงก็ได้วิ่งออกจากคฤหาสน์ไป ขณะที่วิ่งเธอก็สลัดกิโมโนออกไปทีละชิ้น เธอวิ่งไปจนถึงบ้านหลังเก่าของเธอที่อยู่ในป่า เธอไปถามถึงพวกชาวบ้านที่เคยอยู่แถวนั้นจึงได้ทราบมาว่าพวกเขาออกไปตามหาต้นไม้ดี ๆ และจะไม่กลับมาอีก 10 ปี ผู้มาอยู่ใหม่ได้บอกว่าภูเขาถูกตัดไม้จนตายแล้ว พวกเขาไม่สามารถทำมาหากินได้อีกต่อไป จึงออกไปเพื่อรอป่าคืนสภาพ เมื่อเธอสังเกตดูก็เป็นเช่นนั้นจริง เมื่อก่อนใบไม้งดงามมาก เธอ

กังวลว่าภูเขาจะตายไปจริง ๆ ไม่กลับมาเป็นแบบเดิมอีก แต่ชายคนนั้นเด็ดกิ่งไม้ที่มีหน่อเล็ก ๆ งอกออกมาให้เธอดูและกล่าวว่าต้นไม้กำลังเตรียมพร้อมรับฤดูใบไม้ผลิเพื่อฟื้นคืนมาอีกครั้ง เธอจึงเดินกลับไป ฉากตัดไปที่เธอยังอยู่ในห้องแคบ ๆ เช่นเดิม สวมกิโมโนครบทุกชิ้น ตัวเธอยังอยู่ในงานเลี้ยง ไม่ได้ออกไปไหน

นับแต่วันนั้น เจ้าหญิงคางุยะก็เปลี่ยนไปราวกับคนละคน เธอตั้งใจเล่าเรียนอย่างสงบเสงี่ยม หน้าซำยังได้ของขวัญจากเหล่าขุนนาง ทำให้พ่อของเธอดีใจว่าเธอนั้นได้รับการยอมรับแล้ว ความงามของเธอเป็นที่เลื่องลือมาก ในทุกวันจะมีฝูงชนมารอชมโฉมความงามของเธออยู่หน้าคฤหาสน์ ชายหนุ่มต่างก็ฝากจดหมายมาให้เธอ คางุยะจึงได้แต่อยู่ในบ้าน ไม่สามารถออกไปไหนได้ เหล่าบุรุษผู้มีชาติตระกูลสูงทั้งห้าในแผ่นดินเมื่อรู้ข่าวก็ต่างแข่งขันกันมาหานางพร้อมกัน พ่อของเธอดีใจอย่างมาก เตรียมการต้อนรับอย่างดี ส่วนนางข้าหลวงซางามิก็นำจดหมายจากชายทั้งห้ามาให้นางเลือกบุรุษที่ชอบ นางสงสัยว่านางต้องเลือกทั้งที่ไม่รู้จักใครสักคนเลยหรือ ซึ่งนางข้าหลวงก็ตอบว่าเจ้าหญิงจะได้พบกับบุรุษที่มาสู่ขอในวันแต่งงาน แม้คางุยะจะตั้งใจไม่เลือกผู้ใดทั้งนั้น แต่ด้วยกลัวพ่อของนางจะเสียใจ จึงพบกับบรรดาบุรุษ 5 คนที่มารออยู่โดยมีฉากไม้ไผ่กั้น ซึ่งบุรุษแต่ละคนต่างก็ให้คำมั่นกับคางุยะ ดังนี้

บุรุษคนที่ 1 เจ้าชายคุระโมะจิกกล่าวว่า “หากได้เจ้าหญิงคางุยะมาเป็นชายา ความสุขของข้าจะเป็นดังได้พบกับกิงรัตนมณีจากต้นไม้อิงภูเขาโฮไรของจีนที่มีรากเป็นเงิน ลำต้นเป็นทอง และออกผลเป็นไข่มุก สำหรับเรา ท่านคือสมบัติสูงค่าเกินไข้วัวเหมือนกิงรัตนมณี”

บุรุษคนที่ 2 เจ้าชายอิชิทสึริกล่าวว่า “ถ้าหากข้าได้ท่านมาเป็นชายา จะเกิดบุญบูชาทั้งวันทั้งคืน ดังเช่นการไหว้บาตรหินของพระพุทธเจ้าในอินเดีย”

บุรุษคนที่ 3 อาเบะ เสนาบดีฝ่ายขวา กล่าวว่า “ข้าจะเปรียบท่านเสมือนเป็นเสื้อคลุมขนหนูไฟ เมื่อโยนเข้ากองไฟ ความไม่บริสุทธิ์ทั้งหลายจะมอดไหม้ ทว่าเสื้อคลุมจะไม่ไหม้ แต่จะแวววาวสว่างสดใสยิ่งกว่าเดิม ท่านบริสุทธิ์ราวกับสมบัติล้ำค่าชิ้นนี้ของจีน”

บุรุษคนที่ 4 โอโตะโมะ องคมนตรีใหญ่กล่าวว่า “สำหรับข้า ท่านเป็นอัญมณีที่ระยิบระยับเจิดจรัศกวามณี 5 สีที่ส่องแสงจากคอมังกร”

และบุรุษคนที่ 5 อิโสะโนะคะมิ องคมนตรีกลางกล่าวไว้ว่า “เจ้าหญิงคางุยะเปรียบเสมือนหอยเบี้ยที่นางงานแ่อนกไว้วางกับสมบัติและเป็นเครื่องรางให้รอดปลอดภัย”

ได้ฟังดังนั้นแล้วคางุยะจึงขอให้พวกเขานำสมบัติล้ำค่าที่พูดถึงมาให้เธอ และเมื่อนั้นเธอจะได้ประจักษ์ว่าพวกเขาเห็นคุณค่าของเธอมากเพียงใด พวกขุนนางจึงพากันกลับไป เพราะสมบัติล้ำค่าแต่ละอย่างล้วนแล้วแต่เป็นสิ่งที่ไม่มีอยู่จริง แน่แน่นอนว่าเมื่อแม่แต่พวกขุนนางยังกลับไป กลุ่มคนที่ยืนรออยู่ด้านหน้าจึงพากันกลับไปด้วย ทำให้เธอมีความสุขมากที่จะได้ออกไปดูดอกไม้ข้างนอกกับแม่ ระหว่างทางกลับเธอได้บังเอิญเจอกับพี่ชูเตมารุที่มาขโมยไก่ของชาวบ้าน เธอได้แต่ร้องไห้อยู่บนรถม้า ขณะที่พี่ชูเตมารุโดนชาวบ้านข้อม

3 ปีผ่านไป ต้นไม้ที่เธอปลูกไว้ที่แปลงผักของแม่เติบโตแล้ว เธอตั้งใจทำให้มันเหมือนกับภูเขาที่บ้านเก่าของเธอ ส่วนพ่อของเธอนั้นก็ตื่นเต้นตกใจเมื่อบรรดาบุรุษที่เคยมาพบเธอเมื่อ 3 ปีก่อนนำสมบัติล้ำค่ามาให้จริง ๆ เขากล่าวว่าเธอต้องรีบจัดเตรียมงานแต่งงาน ทว่าถึงของเหล่านั้นจะงดงามและดูเหมือนจริงมากเพียงใด แต่เมื่อเธอถามถึงที่มาและทดสอบประสิทธิภาพของมัน ก็ล้วนเป็นของปลอมที่จ้างชาวบ้านประดิษฐ์มาทั้งสิ้น มี

กระทั่งคนที่ตายขณะตามหาสมบัติเหล่านั้นให้นาง จนนางรู้สึกผิดที่ทำให้ทุกคนต้องประสบเคราะห์กรรม นางกล่าวว่าทุกอย่างเป็นสิ่งจอมปลอม รวมทั้งตัวของนางด้วย ทุกอย่างเป็นความผิดของนาง

อย่างไรก็ตาม เสียรำลือเรื่องความมดงามของนางก็ยังคงแพร่กระจายออกไปจนองค์จักรพรรดิเริ่มสนพระทัย จึงมีพระราชโองการเรียกนางมาถวายตัวในวัง โดยหากนางมาจะแต่งตั้งให้บิดาของนางได้เป็นขุนนาง พ่อของนางดีใจอย่างมาก แม้ม่พยายามจะห้าม แต่พ่อก็ยังคงไม่เข้าใจ ครั้งนี้นางจึงขอปฏิเสธ นางกล่าวว่าตอนนี้นางไม่สามารถไปเป็นสนมได้ เมื่อทำอย่างไรนางก็ไม่ยอม ผู้เป็นพ่อจึงต้องจำใจปฏิเสธพระราชโองการขอจักรพรรดิ ทำให้จักรพรรดิยิ่งสนใจในตัวนางเข้าไปอีก เนื่องจากไม่เคยมีใครปฏิเสธตนมาก่อน จึงตั้งใจว่าจะไปที่คุกหาสน์ของนางโดยไม่บอกล่วงหน้า เมื่อพบกับความงามของนาง องค์จักรพรรดิก็ตรงเข้าไปสวมกอดจากทางด้านหลังทันที พร้อมกับเอ่ยให้นางตามกลับไปวัง นางตกใจเป็นอย่างมากจนทำให้ร่างหายไปนอากาศ จักรพรรดิเห็นดังนั้นจึงขอโทษที่ตนเองหุนหันพลันแล่น ขอร้องให้นางปรากฏตัวอีกครั้ง ส่วนตนจะจดจำนางไว้และกลับไป

ทุกคืนหลังจากนั้น เมื่อพระจันทร์ขึ้นเจ้าหญิงก็จะนั่งเหม่อมองพระจันทร์และร้องให้ พ่อกับแม่ของนางสังเกตเห็นจึงถามไถ่ นางจึงเอ่ยตอบว่า “ข้าไม่อยากจะกลับไปพระจันทร์ ข้าขอร้องพวกเขาให้ข้าอยู่ต่อไปที่นี้บนโลกใบนี้ แต่พวกเขาจะมารับข้าในวันจันทร์เต็มดวง” นางเล่าว่านางเป็นผู้ที่ถูกส่งมาจากพระจันทร์มาอยู่ที่โลก ซึ่งนางเพิ่งรู้ตัวตอนที่องค์จักรพรรดิเสด็จมา และนางจะต้องจากพ่อแม่ไปในวันเพ็ญนี้ กลับไปยังที่ที่นางจากมา พ่อจึงถามนางว่าพวกตนทำอะไรผิดจึงต้องมาเจอเรื่องแบบนี้ ทุกสิ่งที่พ่อทำล้วนทำเพื่อความสุขของลูก แต่นางกลับตอบว่าความสุขที่พ่อยากมอบให้นั้นมันยากเกินที่นางจะรับไหว นางจึงวิงวอนให้พระจันทร์มาช่วยนางโดยที่ไม่รู้ตัว ขณะที่องค์จักรพรรดิเข้ามาทอด ในใจของนางกรีดร้องว่า “เราไม่ได้อยากอยู่ที่นี้” แม้นางจะไม่ได้อยากไปก็ตาม ในที่สุดนางก็จำเหตุผลที่ต้องลงมาบนโลกได้ เหตุผลที่นางยังจำบทเพลงนั้นได้ ดังในเนื้อเพลง นางเกิดมาเพื่อใช้ชีวิตที่แท้จริง เช่นเดียวกับนกและสัตว์ต่าง ๆ ได้ยินดังนั้นพ่อของนางก็ไม่ยอมให้นางไป เขาเตรียมตัวเต็มที่เพื่อจะไล่คนที่มารับนางกลับไป ระหว่างนั้นคางุยะและแม่ก็อยู่กันอย่างสงบ นางได้ร้องเพลงเพลงนั้นอีกครั้ง ซึ่งในครั้งนี้นางร้องในแบบของนางอีกครั้ง ไม่เหมือนกับเนื้อเพลงของแม่

เนื้อเพลง - หมุนวนไป หมุนเวียนมา หมุนเวียนมา

หมุนเวียนมา โอ้เวลาแสนห่างไกล

หมุนเวียนมา เรียกคืนใจฉัน

นกน้อย แมลง สัตว์น้อยใหญ่

ใบหญ้า ต้นไม้ ดอกไม้

สอนข้าว่าควรรู้สึกเช่นไร

หากข้าได้ยินเจ้าคร่ำครวญหาข้า

ข้าจะหวนคืนสู่เจ้า

นางร้องเพลงจบก็ร้องไห้ออกมาเหมือนครั้งยังเด็ก แม่ของนางเอ่ยถามว่ามีเนื้อเพลงนี้ด้วยหรือ คางุยะจึงเล่าว่านานมาแล้วมีคนคนหนึ่งกลับมาจากโลก นางขอร้องเพลงนี้บนพระจันทร์ ทั้งนางยังบอกอีกว่าเมื่อใส่เสื้อคลุมของพระจันทร์แล้วจะจดจำเรื่องราวที่นี้ไม่ได้อีก ความเศร้าโศกเสียใจจะหายไปหมดสิ้น แต่เมื่อนางผู้

นั่นร้องเพลงนี้ น้ำตาก็จะไหล คางุยะจึงใคร่รู้และโหยหาการมาที่โลก ผิดกฎของดวงจันทร์ ทำให้นางถูกส่งตัวมายังโลก ก่อนจะถูกมารับตัวกลับไปยังดวงจันทร์ นางปรารถนาจะไปที่บ้านเก่าอีกครั้ง คราวนี้นางไปถึง ต้นไม้ขึ้นเขียวขจีแล้ว ผู้คนที่จากไปก็กลับมาอาศัยอยู่ พี่ชูเตมารุเองก็เช่นกัน ทั้งสองได้เจอกันอีกครั้ง นางดีใจมากที่ได้เจอกับเขา นางบอกว่านางอยากกลับมาที่นี่มาโดยตลอด หากได้อยู่กับพี่ชูเตมารุ นางก็มั่นใจว่าจะมีความสุข แม้ว่าพี่ชูเตมารุจะชวนนางหนีไปด้วยกัน แต่นางกลับกล่าวว่ามันสายไปเสียแล้ว พวกเขาเจอตัวนางแล้ว

ท้ายที่สุด ในวันเพ็ญก็มีขบวนจากดวงจันทร์ที่ลอยอยู่บนปุยมะฆมารับนาง คนเหล่านั้นล้วนแต่งกายสวยงามและบรรเลงดนตรีอย่างไพเราะและครื้นเครง ลูกธนูที่คนของพ่อนางเตรียมไว้เมื่อยิงขึ้นไปก็แปรเปลี่ยนเป็นดอกไม้งาม เมื่อคาราวานล่องลอยลางมาทุกคนในบริเวณนั้นก็ล้วนสลบไสล มีภูติตัวน้อย ๆ บินวนอยู่รอบบ้านและทำให้บ้านดูงดงาม คางุยะลอยขึ้นไปยังก้อนเมฆ เธอรับมงกุฎและอาภรณ์จากดวงจันทร์ ขณะที่เธอกำลังจะใส่ก็มีเสียงเด็ก ๆ ร้องเพลง “หมูน หมูน วนไป กังหัน หมุนวนไป หมุนวนไป แล้วเรียกท่านพระอาทิตย์ นกน้อย แมลง สัตว์น้อยใหญ่ ไบใหญ่ ต้นไม้ ดอกไม้ ออกผล แล้วก็ตาย มีเกิด แก่ และตาย ชีวิตเป็นดั่งเช่นวัฏจักร...” ดั่งขึ้น นางจึงชะงักไป พ่อกับแม่ของนางก็ตื่นขึ้นมาวิ่งไล่ตามเจ้าหญิง ร้องเรียกไม่ให้เธอไป นางจึงขอเวลาจากชาวดวงจันทร์เพื่อลาพ่อแม่ ผ่านไปครู่หนึ่ง คนจากดวงจันทร์ก็เอ่ยขึ้นว่า “มาเถอะ มาอยู่ในจันทร์ประเทศที่แสนบริสุทธิ์ ทั้งโลกใบนี้ที่มีแต่ความทุกข์ทนและโสมมเสีย” และสุดท้ายเจ้าหญิงคางุยะก็ได้กลับไปยังที่ที่นางจากมา

บทที่ 4

วิเคราะห์แนวคิดชินโตในสังคมญี่ปุ่นที่ปรากฏในภาพยนตร์เรื่อง The Tale of the Princess Kaguya

การวิเคราะห์ภาพยนตร์แอนิเมชันเรื่อง The Tale of the Princess Kaguya หรือ เจ้าหญิงกระบอกไม้ไผ่ผ่านมุมมองแนวคิดของศาสนาชินโตในสังคมญี่ปุ่นจะประกอบไปด้วย 5 ประเด็นหลัก ได้แก่ แนวคิดเกี่ยวกับเทพเจ้าหรือคามิ แนวคิดเกี่ยวกับธรรมชาติ แนวคิดเกี่ยวกับความบริสุทธิ์ แนวคิดเกี่ยวกับชีวิต ความตาย และการบูชาบรรพบุรุษ และแนวคิดเกี่ยวกับความสอดคล้องกลมกลืน โดยจะนำวิถีชีวิต การอยู่อาศัย ลักษณะและการกระทำของตัวละคร รวมไปถึงการบรรยายและฉากหลังของภาพยนตร์มาประกอบการวิเคราะห์ด้วยแนวคิดชินโตในสังคมญี่ปุ่น ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการศึกษา 5 ประเด็นหลักข้างต้นมาเป็นบรรทัดฐาน

4.1 เทพเจ้าหรือคามิ

เอกลักษณ์สำคัญของความเป็นชินโตที่สังเกตได้จากภาพยนตร์เรื่อง The Tale of the Princess Kaguya คือความเชื่อในเรื่องเทพเจ้าหรือที่เรียกกันว่า คามิ ซึ่งหากมองในแง่มุมมองของคำว่าเทพเจ้า อาจจะหมายถึงในแง่ของตัวบุคคลหรือสัตว์วิเศษผู้ยิ่งใหญ่ของแต่ละศาสนา แต่ละความเชื่อ แต่ “คามิ” ของชินโตนั้นมีความแตกต่างออกไป พิจารณาได้จากจุดเริ่มต้นของภาพยนตร์ที่แสดงให้เห็นภาพของชายตัดไม้ที่เข้าไปเจอกับต้นไผ่ส่องแสงเรืองรอง มีหน่อไม้งอกออกมาอย่างรวดเร็ว ทั้งยังมีเด็กผู้หญิงตัวเล็กปรากฏออกมาจากต้นไผ่ถึงอย่างนั้นชายตัดไม้ก็ไม่ได้แสดงท่าทีหวาดกลัวแต่อย่างใด แต่กลับไหว้บูชาแล้วถามไถ่อย่างสุภาพ แสดงถึงความเคารพนบรอบ รวมถึงในคราวต่อ ๆ ไปที่ชายตัดไม้ได้ไปเจอต้นไผ่ที่มีแสงเรืองรอง พบทองและผ้าสีสวยงามออกมาจากปล้องไผ่ ทำให้เขาได้เข้าใจว่าสวรรค์ต้องการจะส่งอะไรสักอย่างมาให้ และคิดว่าตนต้องทำให้ลูกได้เป็นเจ้าหญิงดังที่สวรรค์ปรารถนา ทั้ง ๆ ที่หากมองในแง่ของความเป็นจริงแล้ว ไม่มีทางที่เหตุการณ์แฟนตาซีเหล่านี้จะไม่ชวนให้รู้สึกขงขงเลย แต่ด้วยการผสมผสานความเชื่อเกี่ยวกับ “คามิ” แล้ว จะพบว่าชินโตนั้นนับถือทุกสิ่งเป็นเทพเจ้า ทุกสิ่งล้วนมีจิตวิญญาณสถิตอยู่ และหากสิ่งนั้นเป็นสิ่งที่มีความพิเศษ น่าเลื่อมใสหรือก่อให้เกิดความรู้สึกเกรงขามได้ สิ่งนั้นก็ล้วนแล้วแต่เป็นคามิหรือที่เรียกกันโดยทั่วไปว่า “เทพเจ้า” ได้ แม้ว่าจะเป็นเพียงแค่ต้นไผ่ธรรมดาทั่วไปก็ตาม ดังนั้นหากมองผ่านแง่มุมมองของชินโตแล้วก็จะเข้าใจได้ว่าเหตุใดชายผู้นี้ถึงได้ยกย่องและคิดว่าเด็กน้อยที่ตนเจอในกระบอกไม้ไผ่เป็นเจ้าหญิงที่งดงามจากสวรรค์บันดาลลงมาให้

ภาพที่ 1 ชายตัดไม้ไหว้เด็กหญิงในหน่อไม้
ที่มา: Moonlight Summoner (2013)

ภาพที่ 2 ชายตัดไม้เจอทองในปล้องไผ่
ที่มา: The Avocado (2021)

ส่วนตัวละคร “คางุยะ” นั้นก็ได้มีการสร้างเสริมภาพของความเป็นเทพให้กับเธอผ่านความงดงาม ความเฉลียวฉลาด และปรากฏการณ์เหนือธรรมชาติต่าง ๆ ของตัวเธอเอง ตั้งแต่การเกิดจากต้นไม้ที่มีแสงสว่าง เรืองรอง การเติบโตอย่างรวดเร็วผิดมนุษย์ ความงดงามและฉลาดเฉลียว การมีไหวพริบ กระทั่งชื่อ “คางุยะ” ของเธอยังมาจากเหตุผลที่ว่าเธองดงามและเปล่งประกาย จึงตั้งชื่อที่หมาย “แสงอันเรืองรอง” ให้กับเธอ อีกทั้งในตอนที่จักรพรรดิทนความงดงามของคางุยะไม่ไหวตรงเข้าสวมกอดจนเธอตกใจและทำให้ร่างของตัวเองโปร่งใส หายไปในอากาศ เป็นการแสดงให้เห็นอีกหนึ่งคุณสมบัติพิเศษที่แสดงความเป็นเทพของเธอ แม้กระทั่งตัวจักรพรรดิผู้ยิ่งใหญ่เองเมื่อเห็นดังนั้นก็ยังคงอ่อยคำสุภาพเพื่อยกย่องเธอ แสดงให้เห็นการเคารพนับถือในคามิของคนญี่ปุ่น จากฉากต่าง ๆ ดังกล่าวของตัวละครคางุยะ จะเห็นได้ว่าภาพยนตร์มีการยกให้เธอเป็นเทพผ่านองค์ประกอบโดยรวมอย่างหนึ่ง นั่นคือ “แสงสว่างเรืองรอง” ความเปล่งประกายบางอย่างยิ่งแสดงให้เห็นถึงความวิเศษ ความเป็นเทพของเธอ

ภาพที่ 3 เด็กหญิงที่มีแสงเรืองรอง
ที่มา: Studio Ghibli (2022)

ภาพที่ 4 คางุยะกำลังจะทำตัวโปร่งใส
ที่มา: Studio Ghibli (2022)

นอกจากนี้ “แสง” ดังกล่าวอาจเกี่ยวโยงไปถึงแสงของ “ดวงจันทร์” ซึ่งมีการกล่าวถึงและแสดงให้เห็นฉากของพระจันทร์อยู่บ่อยครั้ง ตัวภาพยนตร์พยายามให้เห็นว่าคางุยะนั้นมีความเชื่อมโยงกับดวงจันทร์ ดวงจันทร์เป็นดินแดนแห่งความบริสุทธิ์และเป็นพื้นที่ที่เธอจากมา จึงอาจกล่าวได้ว่า “ดวงจันทร์” ในเรื่องนี้คือดินแดนของทวยเทพ การที่คางุยะอธิษฐานกับดวงจันทร์ให้ดวงจันทร์มารับเธอกลับไปในนั้นหมายถึงการอธิษฐานต่อคามิ ซึ่งเป็นประเพณีที่คนญี่ปุ่นนิยมปฏิบัติกันในเทศกาลชมจันทร์ หรือ โอะสึกิมิ (Otsukimi) ที่จัดขึ้นในคืนพระจันทร์วันเพ็ญที่ 15 สิงหาคมตามปฏิทินจันทรคติ และ “คืนวันเพ็ญ” ที่กล่าวมานั้นยังเชื่อมโยงกับคืนวันเพ็ญในภาพยนตร์ ซึ่งเป็นวันที่มีคาราวานจากดวงจันทร์ลงมารับตัวคางุยะ ฉากที่เหล่าคนจากดวงจันทร์มารับคางุยะนั้นได้แสดงให้เห็นผู้คนจำนวนมากที่แต่งกายสวยงาม บรรเลงดนตรีครื้นเครง มีกลีบดอกไม้ร่วงลงมา ผู้คนล้วนดูสะอาดสะอ้าน เปล่งประกาย เรืองรอง ลอยมากับปุยเมฆ แสดงให้เห็นถึงความวิเศษและเปล่งประกายที่ภาพยนตร์ต้องการจะสื่อเป็นนัยของความเป็นคามิ ทั้งยังตรงกับพิธีแห่แหวนวิหารจำลองของญี่ปุ่นที่มักจะจำลองวิหารชินโตขนาดเล็กแบกขึ้นบ่าไปพร้อมกับร้องเพลงสวดแสดงความเคารพเทพเจ้า ทำให้จิตวิญญาณของเทพเจ้ามาอยู่ในวิหาร เพื่อให้ประชาชนได้รับพรกันถ้วนหน้า และทำให้รอบบริเวณนั้นมีแต่ความสะอาดบริสุทธิ์

ภาพที่ 5 คาถะวงจันทร์โดยมีดวงจันทร์เป็นฉากหลัง
ที่มา: Studio Ghibli (2022)

ภาพที่ 6 คาถะหลบหนีจากคฤหาสน์
ที่มา: Netflix (2022)

ภาพที่ 7 คาราวานจากดวงจันทร์
ที่มา: Hopkinson (2015)

อีกนัยหนึ่งที่แสดงให้เห็น “คามิ” ของชินโตก็คือบทเพลงที่เด็ก ๆ ในเรื่องขับร้องร่วมกัน ซึ่งบทเพลงดังกล่าวนี้เป็นเพลงที่มีอยู่ในสังคมญี่ปุ่นมาอย่างยาวนาน มักนำมาใช้เพื่อสอนเด็กเล็กร้องเล่นกันในโรงเรียนอนุบาล เป็นบทเพลงพื้นฐานของการฝึกหัดภาษาญี่ปุ่น โดยมีเนื้อเพลงดังนี้

“หมูน หมูน วนไป
กั้งหัน หมูนวนไป
หมูนวนไป แล้วเรียกท่านพระอาทิตย์
นกน้อย แมลง สัตว์น้อยใหญ่
ใบหญ้า ต้นไม้ ดอกไม้
นำพาฤดูใบไม้ผลิ ฤดูร้อน ฤดูใบไม้ร่วง ฤดูหนาว ผลิตเวียนไป”

แน่นอนว่าสิ่งที่สะกดตามากที่สุดในเนื้อเพลงย่อมเป็นความธรรมดา เป็นบทเพลงที่ดูเรียบง่าย ไม่มี ความซับซ้อน เน้นการบรรยายถึงธรรมชาติ แต่ในส่วนของการพูดถึงธรรมชาติ นั้นจะสังเกตเห็นได้ว่าการ กล่าวเรียก “ท่านพระอาทิตย์” ไม่ใช่แค่เพียงพระอาทิตย์หรือดวงอาทิตย์ แต่กลับใส่คำว่า “ท่าน” เพื่อยกย่อง สิ่งที่ไม่ใช่บุคคลอย่างพระอาทิตย์ ซึ่งนอกจากจะแสดงให้เห็นการนับถือทุกสิ่งเป็นเทพเจ้าแล้ว ยังเกี่ยวโยงไปถึง “เทพอะมะเตะระสุ” หรือเทพแห่งพระอาทิตย์ที่ปรากฏอยู่ในคัมภีร์โคะจิกิของชินโตอีกด้วย โดยเนื้อหาของ ตำนานเทพนั้นได้กล่าวไว้ว่า เทพอิซนะงะมิและเทพอิซานะมิ ผู้เป็นปฐมกำเนิดของเหล่าทวยเทพได้ให้กำเนิด

เทพมากมาย ซึ่งในบรรดาเทพทั้งหมดนั้นก็รวมถึง เทพอะมะเตระสุ (Amaterasu) เทพีแห่งดวงอาทิตย์ที่ชาวญี่ปุ่นให้ความเคารพนับถือมากที่สุด จึงมีความเป็นไปได้ได้นัยของ “ท่านพระอาทิตย์” ที่อยู่ในบทเพลงจะหมายถึงเทพพระอาทิตย์หรือกล่าวคือ เพื่อแสดงความเคารพต่อเทพอะมะเตระสุ โดยการสอดแทรกไปในบทเพลงของเด็ก ๆ แสดงให้เห็นการหยั่งรากของชินโตมาอย่างยาวนาน

นอกจากนี้ ในภาพยนตร์ยังมีการกล่าวถึงจักรพรรดิ เมื่อชื่อเสียงในเรื่องความงดงามความคางุยะเป็นที่เลื่องลือไปถึงองค์จักรพรรดิจนมีพระราชโองการเรียกนางมาถวายตัวในวัง ทำให้ชายคนตัดไม้ผู้เป็นพ่อของนางดีใจเป็นอย่างมาก ดีใจกระทั่งร้องไห้ แสดงให้เห็นถึงอำนาจของจักรพรรดิและความเคารพนับถือในตัวจักรพรรดิของคนญี่ปุ่น อันมีเหตุมาจากคัมภีร์โคะจิกิของชินโตที่ปลูกฝังค่านิยมกันมาอย่างยาวนาน ดังที่กล่าวถึงเทพอะมะเตระสุในตำนานเทพโคะจิกิไปข้างต้น จะเห็นได้ว่ามีการให้กำเนิดเหล่าเทพมากมาย และในตำนานโคะจิกิก็ได้เล่าถึงการเกิดของเทพองค์ต่าง ๆ เรื่อยมาจนมาถึงเทพนินิง ผู้เป็นพระปนัดดาที่สืบเชื้อสายโดยตรงมาจากมหาเทพอะมะเตระสุผู้ยิ่งใหญ่ ตำนานได้มีการเล่าว่าเทพอะมะเตระสุนั้นมีพระราชโองการให้เทพนินิงลงมาปกครองพื้นพิภพด้วยตัวเอง ซึ่งเทพนินิงก็ได้รับพระราชโองการและลงมาใช้ชีวิตยังแผ่นดินเบื้องล่างหรือที่ในคัมภีร์โคะจิกิกล่าวว่ามีหมายถึงประเทศญี่ปุ่นดังเช่นทุกวันนี้ เมื่อเทพนินิงลงมาแล้วก็ได้ปกครอง สืบเชื้อสาย มีบุตรหลานจนไล่เรียงสายโลหิตมาถึงพระเจ้าจิมมู เทนโน ผู้เป็นจักรพรรดิองค์แรกของญี่ปุ่น (อรรถยา สุวรรณระดา, 2553: 5-19) หากมองย้อนกลับไปยังสายโลหิตบรรพบุรุษของจักรพรรดิจิมมู เทนโน ก็จะได้เห็นว่าท่านสืบเชื้อสายโดยตรงมาจากเทพอะมะเตระสุ ชาวญี่ปุ่นจึงนับถือให้ความเคารพยกย่องจักรพรรดิ เพราะจักรพรรดิเป็นลูกหลานของเทพเจ้าผู้ยิ่งใหญ่ จนกลายมาเป็นความเชื่อที่ว่าคนญี่ปุ่นเป็นลูกหลานพระอาทิตย์ ซึ่งหมายถึงเป็นลูกหลานของเทพอะมะเตระสุมาจนถึงปัจจุบัน จึงไม่น่าแปลกใจเลยว่าเหตุใดพ่อของคางุยะถึงได้ดีใจเป็นอย่างมากที่จักรพรรดิมีพระราชโองการให้คางุยะไปถวายตัวเป็นสนม ทั้งยังไม่กล้าปฏิเสธจักรพรรดิเพราะเกรงกลัวในอำนาจบารมี ส่วนเหตุที่คางุยะกล้าที่จะปฏิเสธองค์จักรพรรดินั้นก็เพราะเธอรู้ตัวแล้วว่าตนเองไม่ใช่เพียงหญิงสาวธรรมดา แต่เธอเป็นเทพที่มาจากดวงจันทร์ อาจกล่าวได้ว่า คางุยะนั้นเป็นคามิที่แม้แต่จักรพรรดิก็ยังต้องให้ความเคารพนับถือ ดังนั้นเธอจึงไม่เกรงกลัวในอำนาจของจักรพรรดิที่เป็นลูกหลานของเทพเจ้า

4.2 ธรรมชาติ

จากภาพยนตร์จะสังเกตเห็นได้ว่าตัวคางุยะนั้นดูจะมีความผูกพันกับบ้านป่าบนภูเขาเป็นอย่างมาก สืบเนื่องมาจากเป็นสถานที่ที่อยู่ในวัยเด็กของเธอ ที่ที่เธอได้เคยมีความสุขและเติบโตไปกับเพื่อนพ้องท่ามกลางธรรมชาติ ยิ่งไปกว่านั้นการเติบโตของเธอยังมีความสัมพันธ์กับธรรมชาติ เธอสั่งสมประสบการณ์และค่อย ๆ เติบโตขึ้นผ่านสิ่งที่ได้เรียนรู้จากพ่อแม่ ต้นไม้ สิ่งสารพัด และผู้คนมากมาย ซึ่งล้วนเป็นส่วนหนึ่งของธรรมชาติ เช่นเดียวกับฉากในภาพยนตร์ที่มักจะแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ของคางุยะกับธรรมชาติ ผ่านการเปลี่ยนผันของฤดูกาลต่าง ๆ ไปพร้อม ๆ กับการเติบโตอย่างรวดเร็วของคางุยะ จนเธอได้ฉายาว่า “เด็กหน่อไม้” ซึ่งก็มาจากการเปรียบเทียบกับธรรมชาติ ทั้งยังสอดคล้องกับความหมายของหน่อไม้ในคัมภีร์โคะจิกิที่หมายถึงการเติบโตอย่างรวดเร็ว จึงจะเห็นได้ว่าภาพยนตร์เรื่องดังกล่าวพยายามนำเสนอชีวิตของคางุยะผ่านแง่มุมของธรรมชาติ โดยการเปรียบเทียบการเติบโต การมีความสุข หรือไม่ว่าจะความเศร้าโศกของเธอ

ก็ล้วนสัมพันธ์กับธรรมชาติ ดังนั้นเมื่อมองในแง่มุมมองของซินโตแล้ว หากเปรียบคางุยะเป็นดั่งเทพเจ้า ก็ไม่น่าแปลกใจหากเธอจะมีความชื่นชอบในธรรมชาติและมีความเกี่ยวข้องกับธรรมชาติ เนื่องจากซินโตมีความเชื่อว่าธรรมชาติเป็นที่สิงสถิตของเทพเจ้า หรือที่เปรียบได้กับตัวละครคางุยะ ตัวเธอก็จึงเสมือนว่าเป็นส่วนหนึ่งของธรรมชาติ เมื่อธรรมชาติผลัดเปลี่ยน หมุนเวียน เธอเติบโต เมื่ออยู่ท่ามกลางธรรมชาติ เธอมีความสุข ดอกไม้ผลิบาน เมื่อเธอโศกเศร้า ธรรมชาติก็เหี่ยวเฉาไปพร้อมกับเธอเหมือนกับตอนที่เธอหนีจากในเมืองกลับไปยังบ้านป่าแล้วป่าไม้โล่งเตียน ไม่เหลือความเขียวชอุ่ม

ภาพที่ 8 คางุยะหนีจากคฤหาสน์
ที่มา: Studio Ghibli (2022)

ภาพที่ 9 คางุยะหนีกลับเข้าป่าด้วยความโศกเศร้า
ที่มา: Anitime (2015)

เนื้อเพลงที่คางุยะร้องก็เป็นอีกหนึ่งประเด็นเกี่ยวกับธรรมชาติที่น่าสนใจในภาพยนตร์ ซึ่งจะยกเนื้อเพลงทั้งสองแบบมา โดยแบบแรกจากตอนที่เหล่าเด็ก ๆ บ้านป่าร่วมกันร้องกับคางุยะ กล่าวคือเป็นเพลงของบนโลก มีเนื้อเพลงดังนี้

“หมุน หมุน วนไป
กั๊กหัน หมุนวนไป
หมุนวนไป แล้วเรียกท่านพระอาทิตย์
นกน้อย แมลง สัตว์น้อยใหญ่
ใบหญ้า ต้นไม้ ดอกไม้
นำพาฤดูใบไม้ผลิ ฤดูร้อน ฤดูใบไม้ร่วง ฤดูหนาว ผลัดเวียนไป”

จากเนื้อเพลงดังกล่าวก็จะเห็นได้ว่าวิถีชีวิตของผู้คนที่ร้อยเรียงผ่านบทเพลงมีความเกี่ยวข้องกับธรรมชาติ กล่าวถึงธรรมชาติที่มักจะหมุนเวียนเปลี่ยนไปเช่นเดียวกับฤดูกาล และบทเพลงเดียวกันแต่เป็นอีกรูปแบบ เป็นบทเพลงที่คางุยะร้องเมื่อเธอร้องถึงดวงจันทร์ เธอจำได้แล้วว่าตัวเธอนั้นเป็นใคร มาจากไหน จึงอาจกล่าวได้ว่านี่เป็นบทเพลงของคนจากดวงจันทร์ ซึ่งเนื้อเพลงจะแตกต่างจากเดิมเล็กน้อย ดังนี้

“หมุนวนไป หมุนเวียนมา หมุนเวียนมา
หมุนเวียนมา โอ้เวลาแสนห่างไกล
หมุนเวียนมา เรียกคืนใจฉัน
นกน้อย แมลง สัตว์น้อยใหญ่
ใบหญ้า ต้นไม้ ดอกไม้

สอนข้าว่าควรรู้สึกเช่นไร

หากข้าได้ยินเจ้าคร่ำครวญหาข้า

ข้าจะหวนคืนสู่เจ้า”

จากเนื้อเพลงที่เป็นบทเพลงของดวงจันทร์ก็จะเห็นได้ว่าตัวบทเพลงยังคงกล่าวถึงธรรมชาติและ การหมุนเวียนอยู่เช่นเคย ต่างออกไปก็ตรงที่บทเพลงนี้เป็นการกล่าวถึงตัวคางุยะเองว่า วันเวลาผันเปลี่ยน ฤดูกาล และธรรมชาติหมุนเวียนไป แสดงให้เห็นว่าธรรมชาติเป็นสิ่งที่ทำให้เธอดำรงความเป็นตัวเธอ เป็นการยืนยันแนวคิดที่ว่าปล่อยให้ชีวิตดำเนินไปตามธรรมชาติ เหมือนกับเพลงที่ร้องว่า “ นกน้อย แมลง สัตว์น้อยใหญ่ ใบหญ้า ต้นไม้ ดอกไม้ สอนข้าว่าควรรู้สึกเช่นไร” ซึ่งหมายความว่าเธอให้เหล่าสิ่งสารพัด และธรรมชาติรอบตัว เป็นสิ่งชี้นำการดำเนินชีวิตนั่นเอง ส่วนที่เอ่ยว่า “ข้าจะหวนคืนสู่เจ้า” ก็หมายถึงการหวนคืนสู่ธรรมชาติหรือ การกลับสู่ดวงจันทร์ กลับไปยังพื้นเพเดิมของเธอ

ภาพที่ 10 คางุยะใช้ชีวิตในป่า
ที่มา: Studio Ghibli (2022)

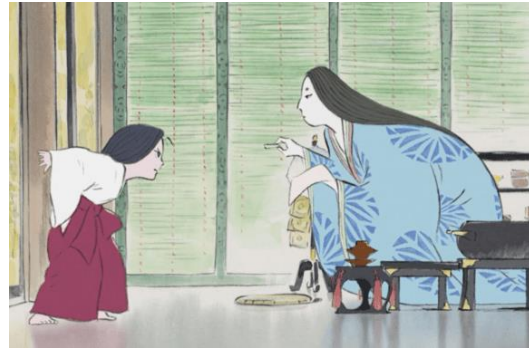
ภาพที่ 11 คางุยะมีความสุขท่ามกลางธรรมชาติ
ที่มา: Studio Ghibli (2022)

นอกจากนี้ตัวละครคางุยะยังสะท้อนให้เห็นภาพความเชื่อเกี่ยวกับธรรมชาติในแง่มุมของชินโตจากการใช้ชีวิต ที่ไม่ว่าเธอจะเป็นแค่เด็กสาวบ้านป่าธรรมดา หรือถูกกำหนดมาให้เป็นเจ้าของหญิงสูงศักดิ์ หรืออาจจะมองว่าแท้จริงแล้วตัวเธอเองก็คือเทพที่มาจากดวงจันทร์ แต่เธอก็ไม่ได้ใช้ชีวิตอยู่ในกรอบของความดั่งงามเสมอไป เธอได้ดำเนินชีวิตไปตามวิถีของธรรมชาติ เป็นธรรมชาติของตัวเอง ไม่มีการกำหนดชะตาชีวิต เธอได้เรียนรู้ทุกความรู้สึก ได้มีความรัก ความสุข และจะสังเกตได้ว่าแม้เธอจะมีความประพฤติที่ดี แต่เธอก็ไม่ได้ประพฤตินิสัยพร้อมเสมอไป เธอยังคงวิ่งเล่นแบบเด็กสาว หนีการเรียน หนีออกจากชีวิตที่วุ่นวาย และยังคงมีความโศกเศร้า เธอได้ใช้ชีวิตในรูปแบบของเธอแม้สุดท้ายจะต้องละทิ้งทุกอย่างกลับไปยังดวงจันทร์ก็ตาม ซึ่งสิ่งเหล่านี้ถือเป็นเอกลักษณ์ของเทพเจ้าแบบชินโต นั่นคือไม่ว่าจะเป็นคนธรรมดาหรือเทพเจ้าก็ย่อมกระทำ ความผิดได้ ชินโตเชื่อในการปล่อยให้ทุกคนได้ใช้ชีวิตไปตามธรรมชาติ ไม่จำเป็นต้องกระทำแต่สิ่งที่ดี เพราะโดยธรรมชาติของมนุษย์ทุกคนล้วนเป็นคนดีอยู่แล้ว สิ่งอื่น ๆ ที่กระทำอาจเป็นผลมาจากสภาพแวดล้อมภายนอก ซึ่งหลังจากชำระล้างจิตวิญญาณแล้ว ผู้คนก็จะกลับไปสู่สภาพธรรมชาติที่ดีได้ ดังเช่นคางุยะที่รู้สึกกดดันกับการเป็นเจ้าของในครุหาสนั่นจนเกิดการกระทำที่ก้าวร้าวไปบ้าง แต่แท้จริงแล้ว ภายในของเธอก็ยังคงเป็นคนดี เป็นเธอคนเดิมที่มาจากดวงจันทร์ ดังนั้นเมื่อเธอสวมอาภรณ์จากดวงจันทร์ที่ทำให้ลืมเรื่องราวบนโลก

ละทิ้งความเศร้าโศก ความเครียดของเธอไปแล้ว เธอจึงกลับไปเป็นคนเดิมของดวงจันทร์ได้ ซึ่งสามารถมองในอีกแง่มุมว่าเธอหวนคืนสู่ธรรมชาติอันเป็นที่มาของเธอก็ได้เช่นกัน

ภาพที่ 12 คางุยะวิ่งเล่นในคฤหาสน์
ที่มา: Studio Ghibli (2022)

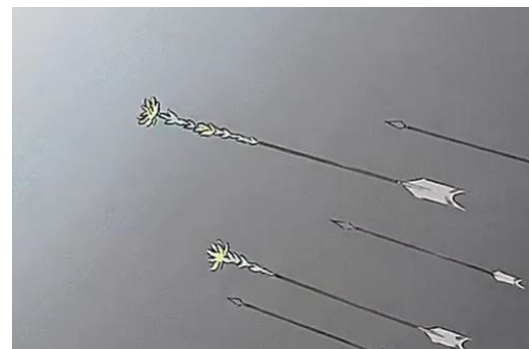
ภาพที่ 13 คางุยะต่อต้านการเป็นเจ้าหญิง
ที่มา: The Avocado (2021)

4.3 ความบริสุทธิ์

แนวคิดเกี่ยวกับความบริสุทธิ์ที่เห็นได้อย่างชัดเจนในภาพยนตร์ The Tale of the Princess Kaguya มาจากตอนที่มีการวานจากดวงจันทร์เคลื่อนขบวนมารับคางุยะที่โลกเพื่อจะพากลับไปยังดวงจันทร์ ซึ่งขณะที่มานั้นได้มีผู้คนจากดวงจันทร์ที่แต่งกายดูสะอาดสะอ้าน งดงาม และเปล่งประกาย เมื่อธนูที่ขायตัดไม้เตรียมเอาไว้ต่อสู้กับดวงจันทร์ถูกยิงออกไปก็เปลี่ยนเป็นพลุดอกไม้ที่สวยงาม ทั้งยังมีภูตตัวน้อยที่มาพร้อมกับขบวนของดวงจันทร์คอยบินวนอยู่รอบอาณาบริเวณทำให้คฤหาสน์ดูแวววาวงดงาม แสดงให้เห็นถึงความเชื่อเกี่ยวกับความสะอาดบริสุทธิ์ การมาเยือนของเหล่าเทพจากดวงจันทร์เป็นเหมือนการชำระล้างและกำจัดความชั่วร้าย ลูกธนูที่แฝงด้วยความอาฆาตจากโลกถูกแปรเปลี่ยนเป็นดอกไม้ที่บริสุทธิ์ด้วยฝีมือของผู้คนจากดวงจันทร์ที่สะอาดบริสุทธิ์ ภูตตัวน้อยชำระล้างมลทินของโลกให้กับคฤหาสน์ทำให้คฤหาสน์ดูสว่างไสวงดงาม ส่วนประกอบของฉากที่เต็มไปด้วยความเปล่งประกาย ดอกไม้งดงาม และดูสะอาดตาสื่อให้เห็นถึงพิธีการชำระล้างของชินโตที่มีการใช้ดอกไม้หรือใบไม้ที่มีกลิ่นหอมเพื่อกำจัดอิทธิพลของสิ่งชั่วร้าย แสดงให้เห็นว่าพื้นที่ของเทพเจ้าหรือกล่าวคือคาราวานจากดวงจันทร์นั้นเป็นเทพผู้ศักดิ์สิทธิ์

ภาพที่ 14 ชาวดวงจันทร์มารับตัวคางุยะกลับ
ที่มา: Baron (2017)

ภาพที่ 15 ลูกธนูกลายเป็นดอกไม้
ที่มา: Netflix (2022)

ยิ่งไปกว่านั้น ขณะที่คางุยะกำลังจะไปร่วมกับคาราวานจากดวงจันทร์ เธอได้รับมงกุฏและอาภรณ์จากดวงจันทร์ และชาวดวงจันทร์ก็ได้พูดกับเธอว่า “มาเถอะ มาอยู่ในจันทร์ประเทศที่แสนบริสุทธิ์ ทั้งโลกใบนี้ที่มีแต่ความทุกข์ทนและโสมมเสีย” เมื่อฟังดังนั้นเธอก็สวมมงกุฏและอาภรณ์ที่ทำให้เธอลืมเรื่องราวทุกสิ่งที่เกิดขึ้นบนโลกมนุษย์ จนได้เดินทางกลับไปยังดวงจันทร์ในท้ายที่สุด ซึ่งจากเหตุการณ์ดังกล่าวมีความคล้ายกับเรื่องราวของเทพอิซนะนะงิในคัมภีร์โคะจิกิอย่างมาก กล่าวคือในตำนานเทพโคะจิกิ หลังจากที่เทพอิซนะนะงิได้ลงไปยังดินแดนหลังความตายมาแล้ว ก็ได้มีการชำระล้างร่างกายในทะเลก่อนที่จะกลับไปยังแดนสวรรค์ (อรรถยาสุวรรณธรรมา, 2553: 17-19) เป็นการแสดงความเชื่อในแบบของชินโตว่าแม้แต่ผู้ที่เป็นเทพเจ้า เมื่อออกจากดินแดนศักดิ์สิทธิ์ แปรเป็นอมลทินไปแล้วก็ยังคงชำระล้างร่างกายให้บริสุทธิ์ก่อนกลับไปยังดินแดนสวรรค์อันเป็นที่ศักดิ์สิทธิ์ ชินโตจึงยึดถือในการชำระล้างตนเองให้สะอาดอยู่เสมอ เหมือนกับคางุยะที่จากดวงจันทร์มายังโลกซึ่งมีความทุกข์ทนและโสมมเสียเป็นที่ไม่บริสุทธิ์อยู่ ดังนั้นก่อนที่จะกลับไปยังดวงจันทร์อันเป็นแดนศักดิ์สิทธิ์อันบริสุทธิ์ เธอจึงต้องชำระล้างตนเองเสียก่อน ซึ่งการ “ชำระล้าง” ในกรณีของคางุยะก็คือการสวมใส่มงกุฏและอาภรณ์ของดวงจันทร์ เมื่อเธอสวมเครื่องแต่งกายของดวงจันทร์แล้ว เธอก็ได้ผ่านการ “ชำระ” ทั้งร่างกายและจิตใจให้สะอาด เธอเปลี่ยนเครื่องแต่งกาย ลืมเรื่องราวบนโลก ทำให้เรื่องราวทุกข์ทรมานและโศกเศร้าที่เป็นมลทินของเธอได้ถูกขจัดออกไป เธอจึงกลับไปยังดวงจันทร์ได้ในฐานะเทพจากดวงจันทร์ด้วยความบริสุทธิ์ดั้งเดิม ซึ่งทุกวันนี้คนญี่ปุ่นก็ยังคงมีแนวคิดเรื่องความสะอาดบริสุทธิ์เช่นนี้ฝังรากลึกลงไปในชีวิตประจำวัน เช่นเดียวกับกรณีที่ต้องมีการล้างมือล้างเท้าก่อนเข้าศาลเจ้า เพื่อชำระล้างตนเองให้บริสุทธิ์ก่อนจะเข้าไปยังพื้นที่ศักดิ์สิทธิ์ของเทพเจ้า

ภาพที่ 16 คางุยะสวมมงกุฏและกำลังจะสวมอาภรณ์จากดวงจันทร์
ที่มา: Studio Ghibli (2022)

4.4 ชีวิต ความตาย และการบูชาบรรพบุรุษ

ในความเชื่อของชินโตนั้นแม้จะมีหลายภพภูมิแต่จะไม่มีการไม่หลุดถึงโลกหน้า ผู้คนจึงใช้ชีวิตอยู่กับปัจจุบันเท่านั้น เพราะความตายของมนุษย์ในความหมายของชินโตเปรียบเสมือนการเปลี่ยนเครื่องแต่งกายใหม่ วิญญาณไม่ได้ตายและหายไป ทั้งนี้ทั้งนั้นจุดหมายสูงสุดของการตายในมุมมองของชินโตคือการไปเป็นเทพอยู่ในสวรรค์ชั่ววันรันดร์ ซึ่งจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อผู้คนศรัทธาและภักดีต่อเทพเจ้า ทำให้ชินโตยึดมั่นในการบูชาเทพเจ้าเป็นอย่างมาก ดังนั้นเมื่อมองผ่านแง่มุมของตัวละครคางุยะแล้ว จะเห็นได้ว่าการสวมใส่เสื้อคลุมดวงจันทร์ที่เปรียบเสมือนการชำระล้างตัวเธอดังที่กล่าวไปข้างต้น เป็นเหมือนตัวแทนของการบรรลุจุดหมายสูงสุดของ

ซินโต เธอเริ่มต้นจากการเป็นเทพบนดวงจันทร์ ลงมาใช้ชีวิตบนโลกมนุษย์ ได้เรียนรู้การเป็นมนุษย์ และสุดท้ายจึงชำระล้างตัวตนที่เป็นมนุษย์ออกไปกลับคืนสู่เทพดวงจันทร์ดั้งเดิม เป็นแก่นของซินโตที่ทุกสรรพสิ่งสามารถเป็นเทพเจ้าหรือคามิได้ เปรียบเสมือนวัฏจักรที่วนเวียน แม้ร่างกายของเธอจะหายไป แต่เธอไม่ได้ตาย จิตวิญญาณของเธอยังคงอยู่ไม่ว่าจะอยู่บนดวงจันทร์หรือโลกมนุษย์ก็ตาม กระทั่งเพลงที่เธอได้ยินเสียงเด็ก ๆ ร้องในตอนท้ายของเรื่อง ก่อนที่เธอจะสวมเสื้อคลุมของดวงจันทร์ก็ยังมีนัยของการวนเวียนแฝงอยู่ว่า

“หมุน หมุน วนไป
 กังหัน หมุนวนไป หมุนวนไป
 แล้วเรียกท่านพระอาทิตย์
 นกน้อย แมลง สัตว์น้อยใหญ่
 ใบหญ้า ต้นไม้ ดอกไม้
 ออกผล แล้วก็ตาย
 มีเกิด แก่ และตาย ชีวิตเป็นดั่งเช่นวัฏจักร...”

อาจจะเห็นว่าการวนเวียนเช่นนี้ดูคล้ายกับการเวียนว่ายตายเกิดในศาสนาพุทธก็ไม่ผิดนัก เพราะซินโตในสังคมญี่ปุ่นเองก็มีการผสมผสานแนวคิดของหลากหลายมาผสมผสานเข้าด้วยกัน แต่เนื้อเพลงนี้เมื่อมองจากบริบทของภาพยนตร์ผ่านแง่มุมของซินโตตั้งที่ผู้วิจัยได้ฟังกระทำมาข้างต้น จะเห็นว่าบทเพลงที่ขับร้องในเรื่องเป็นตัวแทนการใช้ชีวิตของคางุยะ เธอหมุน วนเวียนอยู่ในโลกและดวงจันทร์ เธอมาเกิด เติบโต และที่เปรียบเสมือนการตายก็คือการจากโลกมนุษย์ไป ซึ่งวัฏจักรของเธอก็ยังเวียนไปตามความเชื่อของซินโต เธอตายจากโลกมนุษย์ แต่ตัวเธอไม่ได้หายไป เธอยังคงอยู่ในดินแดนของเทพเจ้า ดินแดนดวงจันทร์ ดังนั้นคางุยะจึงเพียงแค่อ้ายจากโลกหนึ่งไปสู่อีกโลกหนึ่งเท่านั้น และด้วยความเชื่อเหล่านี้ทำให้ซินโตยึดถือในการประพฤติที่ดี เพื่อให้จิตวิญญาณของคนที่ยังวนเวียนอยู่มีความสุขและบันดาลสิ่งที่ดีให้ เป็นที่มาของแนวคิดการบูชาบรรพบุรุษของซินโต

นอกจากจะบูชาจักรพรรดิที่มีเชื้อสายของเทพเจ้า บูชาบรรพบุรุษตามแนวคิดเรื่องของการตายแล้วซินโตยังปลูกฝังให้มีความอ่อนน้อมถ่อมตน ผู้ที่อายุน้อยควรจะต้องเคารพผู้สูงวัย ผู้หญิงต้องเคารพผู้ชาย จนวิถีการปฏิบัติเหล่านี้กลายมาเป็นธรรมเนียมที่ยังสืบทอดไปในสังคมญี่ปุ่น หากสังเกตในภาพยนตร์ดี ๆ เราก็ได้เห็นมุมมองเหล่านี้สอดแทรกอยู่ในบางจุด เช่น ภรรยาของคนตัดไม้ที่แม่จะไม่เข้าใจบางการกระทำหรือไม่เห็นด้วยกับการที่ชายตัดไม้ได้ตัดสินใจทำบางอย่าง ไม่ว่าจะการไปสร้างคฤหาสน์หรือการย้ายจากป่าไปอยู่ในเมืองหลวง แต่เธอก็ไม่ได้คัดค้านผู้เป็นสามีเลย เพราะบริบทของสังคมส่งให้เธอต้องเคารพและเชื่อฟัง ส่วนคางุยะเอง แม้ตัวเธอจะเสรีไร้ขีดเสียใจ แต่เธอก็เชื่อฟังผู้เป็นพ่ออยู่เสมอ เห็นได้ชัดเจนในตอนที่เธอไม่ได้อยากจะทำางานกับบุรุษคนใด แต่ก็จำต้องเข้าพบและพูดคุยกับขุนนางทั้ง 5 เพราะกลัวว่าพ่อของเธอจะเสียใจ แม้แต่ตัวของชายคนตัดไม้เองเขาก็ยังแสดงความเคารพนับถือต่อจักรพรรดิออกมาให้เห็นอย่างเคร่งครัด ซึ่งแนวคิดทั้งหมดนี้ล้วนถูกปลูกฝังกันมาอย่างเนิ่นนานจวบจนปัจจุบัน

4.5 ความสอดคล้องกลมกลืน

ความสอดคล้องกลมกลืนที่จะพูดถึงในที่นี้คือความสัมพันธ์พึ่งพาอาศัยระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติ ชินโตนั้นเชื่อว่ามนุษย์จะต้องไม่เพียงแค่อธิษฐานขอพร แต่ต้องทำงาน ธรรมชาติจึงจะอำนวยผลประโยชน์ให้ ด้วยเหตุนี้เราจึงจะเห็นว่าชาวบ้านป่าในภาพยนตร์ต่างก็ทำงานกันอย่างขยันขันแข็ง ไม่ว่าจะตัวประกอบธรรมดาในเรื่องอย่างครอบครัวของชูเตมารุที่มีการตัดไม้ นำมาทำขามไปขายในเมือง ชาวบ้านกรีดยาง ล่าสัตว์ แม้แต่ตัวละครหลักอย่างชายตัดไม้ จุดเริ่มต้นของเขายังมาจากการทำงาน ขึ้นภูเขาไปตัดไม้ เก็บหน่อไม้ ซึ่งนอกจากจะได้สิ่งตอบแทนเป็นผลผลิตแล้ว เขายังได้รับบุตรสาวที่ดูราวกับเทพธิดาตัวน้อย ๆ จากธรรมชาติอีกด้วย จะเห็นว่าตัวภาพยนตร์พยายามให้เราเห็นภาพชายตัดไม้ในแง่ที่เคารพบูชาธรรมชาติมาก ๆ เขามองธรรมชาติเป็นเหมือนสิ่งศักดิ์สิทธิ์ และธรรมชาติก็ได้มอบทั้งไม้ หน่อไม้ บุตรสาว ทองคำ และผ้าสีสันสวยงามจำนวนมากให้กับชายผู้นี้ แสดงให้เห็นว่าเมื่อมนุษย์ให้ความร่วมมือ เคารพธรรมชาติ และเชื่อว่าทุกสิ่งทีธรรมชาติมอบให้เป็นของขวัญจากเทพเจ้า มนุษย์จึงนับถือธรรมชาติ เกิดเป็นความสัมพันธ์ที่สอดคล้องกลมกลืนกันของมนุษย์กับธรรมชาติ

อีกหนึ่งประเด็นความสอดคล้องกันระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติในภาพยนตร์ คือในตอนที่กำลังจะเศร้า โศกจากคฤหาสน์ในเมืองหนักกลับบ้านในป่า เธอไปพบกับสภาพของหมู่บ้านที่รกร้างว่างเปล่า ป่าไม้โล่งเตียน ชายที่อยู่แถวนั้นก็ได้ออกกับเธอว่าชาวบ้านได้ออกไปตามหาต้นไม้ดี ๆ เพื่อทำมาหากิน จึงออกสีกักเพื่อรอป่าฟื้นคืนสภาพ แสดงให้เห็นถึงความเป็นหนึ่งเดียวของชาวบ้านกับธรรมชาติ ที่ถึงแม้ว่าป่าจะไม่เหลือพืชผลให้ทำมาหากินแล้ว แต่พวกเขาก็ยังคงยึดมั่นในธรรมชาติ ผู้คนต่างให้ความเคารพและศรัทธาว่าธรรมชาติจะฟื้นฟูกลับมาให้ใหม่ และเมื่อชายคนนั้นเด็ดกิ่งไม้ให้เธอดู ก็พบว่าไม้หน่อของใบไม้ใบเล็ก ๆ งอกออกมา แสดงให้เห็นว่าป่าจะฟื้นขึ้นมาอีกครั้งอย่างแน่นอนเมื่อถึงฤดูใบไม้ผลิ ซึ่งทันทีที่เธอกลับมายังบ้านป่าอีกครั้งก่อนจะจากโลกใบ ป่าก็กลับมางดงามดังเดิมแบบที่ชายผู้นั้นกล่าว ชาวบ้านก็กลับมาอยู่ที่หมู่บ้านแล้วเช่นกัน แสดงให้เห็นความกลมกลืนอย่างแน่นแฟ้นระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติ เมื่อมนุษย์ไม่ทอดทิ้งผืนป่า ธรรมชาติก็ยังคงมีความศรัทธา ผืนป่าก็จะไม่ทอดทิ้งมนุษย์เช่นเดียวกัน

ภาพที่ 17 บ้านป่าที่รกร้าง
ที่มา: Anime Cinematography (2015)

ภาพที่ 18 คางุยะกลับมาเยือนบ้านป่าก่อนลาโลก
ที่มา: Studio Ghibli (2022)

บทที่ 5

สรุปและอภิปรายผลการศึกษา

จากการศึกษาแนวคิดชินโตในสังคมญี่ปุ่นผ่านมุมมองของภาพยนตร์เรื่อง The Tale of the Princess Kaguya หรือ เจ้าหญิงกระบอกไม้ไผ่ ทำให้เห็นว่าภาพยนตร์เรื่องนี้แฝงนัยสำคัญของศาสนาชินโตเอาไว้ถึง 5 ประการใหญ่ ๆ ด้วยกัน ได้แก่ เทพเจ้าหรือคามิ ธรรมชาติ ความบริสุทธิ์ ชีวิต ความตาย และการบูชาบรรพบุรุษ และความสอดคล้องกลมกลืน ซึ่งจะนำเสนอผ่านฉากต่าง ๆ ของภาพยนตร์ โดยหากศึกษาและวิเคราะห์ออกมาอย่างถี่ถ้วนแล้วจะสังเกตได้ว่าแท้จริงแล้วนัยทั้ง 5 ประการนั้นไม่อาจแยกออกจากกันได้อย่างสิ้นเชิง แนวคิดต่าง ๆ ที่ปรากฏล้วนมีความเชื่อมโยงกับเทพเจ้า ธรรมชาติ และมนุษย์ อันเป็นหัวใจหลักของศาสนาชินโตดังที่มาจากคัมภีร์โคะจิกิ

ดังจะเห็นว่า แนวคิดเทพเจ้าหรือคามิของชินโตในภาพยนตร์นั้นต้องการสื่อให้เห็นนัยของเทพเจ้าผ่านคุณสมบัติพิเศษและแสงเปล่งประกายของผู้คนหรือธรรมชาติ แสงเรืองรองมักจะปรากฏอยู่ในสิ่งที่ต้องการแสดงให้เห็นว่าเป็นเทพ ซึ่งสิ่งเหล่านั้นก็ล้วนอยู่ในธรรมชาติ เช่นเดียวกับการที่สร้างขึ้นมาให้ตัวละครมีความผูกพันกับธรรมชาติ เติบโตและใช้ชีวิตในป่าเขา ไม่ว่าจะทำอะไรก็ไม่อาจหลีกเลี่ยงหนีธรรมชาติ เป็นทั้งความเชื่อเรื่องความสอดคล้องกลมกลืน ธรรมชาติ และเทพเจ้า ที่ทุกสิ่งย่อมต้องเกี่ยวข้องเชื่อมโยงกัน อยู่ร่วมกันอย่างสอดคล้อง ไม่อาจแยกจากกันได้ ไม่ว่าจะการใช้ชีวิตอยู่หรือความตาย อยุ่อย่างไรก็จะเชื่อมโยงกับธรรมชาติและเทพเจ้าไม่ทางใดก็ทางหนึ่ง

นอกจากนี้ ภาพยนตร์ยังได้นำเสนอแนวคิดต่าง ๆ ด้วยภาพของศาสนาชินโต ซึ่งส่วนใหญ่ในแต่ละการกระทำก็มีความคล้ายคลึงกับตำนานเทพโคะจิกิ ทั้งยังปรากฏให้เห็นอยู่ในชีวิตประจำวันของคนญี่ปุ่นโดยทั่วไป ทำให้สามารถสังเกตเห็นได้อย่างชัดเจนว่าแนวคิดของศาสนาชินโตได้ถูกปลูกฝังมาอย่างยาวนานจนอยู่ในความคิด ความเชื่อ และชีวิตของคนญี่ปุ่นจนเป็นความเคยชิน ดังเช่นแนวคิดเกี่ยวกับความบริสุทธิ์ ที่จะสังเกตได้จากตัวบุคคลทั่วไปของญี่ปุ่น เนื่องจากญี่ปุ่นเป็นประเทศที่ขึ้นชื่อในเรื่องของการรักษาความสะอาด อีกทั้งยังปรากฏอยู่ในพิธีกรรมหรือขนบธรรมเนียมประเพณีในปัจจุบันอีกด้วย ซึ่งทั้งหมดก็ล้วนมีส่วนเกี่ยวข้องกับเนื้อหาในคัมภีร์โคะจิกิที่แสดงให้เห็นถึงเรื่องราวของเทพเจ้า ด้วยเหตุนี้ เทพเจ้า ความสะอาด ธรรมชาติ และญี่ปุ่น จึงถือเป็นของคู่กัน ไม่อาจแยกจากกันได้ ซึ่งตรงกับแนวคิดของการสอดคล้องกลมกลืนกันอย่างสมบูรณ์

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงตั้งข้อสังเกตและมีความเห็นว่า ผู้จัดทำภาพยนตร์เรื่อง The Tale of the Princess Kaguya หรือ เจ้าหญิงกระบอกไม้ไผ่นั้นได้ใช้ภาพยนตร์เป็นสื่อกลางในการแฝงความนัยเกี่ยวกับแก่นของชินโต เนื่องจากญี่ปุ่นเป็นประเทศที่โด่งดังเรื่องการ์ตูนแอนิเมชันเป็นอย่างมาก ร่วมกับการนำเสนอผลงานโดยสตูดิโอจิบลิที่เป็นค่ายภาพยนตร์ที่เป็นที่รู้จักจากทั่วทุกมุมโลก ทำให้การเลือกใช้ภาพยนตร์เพื่อนำเสนอแนวคิดของชินโตเป็นเรื่องที่น่าจับตามอง เพราะนอกจากผู้ชมจะได้รับความบันเทิงแล้ว ภาพยนตร์ยังแฝงไปด้วยนัยสำคัญต่าง ๆ ที่ชวนให้ขบคิด ผ่านลายเส้น เพลงประกอบภาพยนตร์ และบรรยากาศที่ให้ความรู้สึกของความเป็นญี่ปุ่นโบราณ ทำให้ผู้ชมต่างชาติได้เรียนรู้วัฒนธรรมของญี่ปุ่นมากขึ้น ยิ่งไปกว่านั้น หากพิจารณาอย่างถี่ถ้วน การสอดแทรกนัยของศาสนาชินโตลงไปในภาพยนตร์สมัยใหม่เช่นนี้ ทำให้แม้แต่คนญี่ปุ่นในยุคปัจจุบันเองก็ได้

มีส่วนในการขบคิด และมองดูสิ่งต่าง ๆ รอบตัวอีกครั้งว่ามีความหมายอะไรแฝงอยู่ ผู้คนจะได้เห็นว่าแม้แต่สิ่งที่กระทำอยู่อย่างทั่ว ๆ ไปในชีวิตประจำวันก็อาจมีที่มาจากแนวคิดของชินโต และไม่อาจปฏิเสธได้เลยว่าชินโตนั้นได้ฝังรากลึกกลงไปในจิตใจของคนญี่ปุ่นอย่างเป็นธรรมชาติ

บรรณานุกรม

หนังสือและเอกสารตีพิมพ์ภาษาไทย

ทราญแก้ว ทิพากร. (2549). **ญี่ปุ่นศึกษา**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : เจแปนฟาวน์เดชั่น.

นับทอง ทองใบ. (2551). **ฉีกขนบแอนิเมชัน : เอกลักษณะของฮาयाโอะ มียาซากิ นักฝันแห่งตะวันออก**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มูลนิธิเด็ก โดย สถาบันการ์ตูนไทย.

เพ็ญศรี กาญจนมัย. (2524). **ชินโต จิตวิญญาณของคนญี่ปุ่น**. กรุงเทพฯ : วรุฒิกการพิมพ์.

_____. (2530). **อารยธรรมญี่ปุ่น**. ม.ป.ท.

พื้น ดอกบัว. (2539). **ศาสนาเปรียบเทียบ**. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ : โสภณการพิมพ์.

มนต์ ทองซัซ. (2556). **ศาสนาสากล**. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.

สุชีพ ปุญญานุภาพ. (2516). **ประวัติศาสตร์ศาสนา**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : บำรุงสาส์น.

เสฐียร พันธรังสี. (2506). **ศาสนาเปรียบเทียบ**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : แพร่พิทยา.

อรรถยา สุวรรณระดา. (2553). **เรียนรู้ตำนานเทพญี่ปุ่น**. พิมพ์ครั้งที่ 1. ม.ป.ท. สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อริสา พิสิฐโสธรานนท์. (2560). **เข้าใจจิต**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : สวนเงินมีมา.

สื่ออิเล็กทรอนิกส์

เกี้ยวโตสี่ฤดู. (2559). **ภาพจำที่ผิดเพี้ยนของชินโต**. เข้าถึงเมื่อ 9 ตุลาคม 2563. เข้าถึงได้จาก <https://www.facebook.com/kyoto4seasons/posts/785729584895116/>

ดูหนังย้อนดูตน. (2558). **The Tale of Princess Kaguya**. เข้าถึงเมื่อ 8 ตุลาคม 2563. เข้าถึงได้จาก <https://www.facebook.com/Doonungkubtung/posts/479127332241325/>

องค์การส่งเสริมการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยญี่ปุ่น. (2563). **เที่ยวปีใหม่ในญี่ปุ่น ฉบับคนท้องถิ่น**. เข้าถึงเมื่อ 8 มีนาคม 2565. เข้าถึงได้จาก <https://www.jnto.or.th/newsletter/new-year-trip-in-japan-like-a-local/>

อันธิมา ทศคร. (2550). **ชินโต : ศาสนาแห่งความงาม ธรรมชาติ ความรักและความศรัทธา**. เข้าถึงเมื่อ 9 ตุลาคม 2563. เข้าถึงได้จาก http://art-philosophy2.blogspot.com/2007/09/blog-post_13.html

MGR Online. (2558). **ธรรมภาวิวัฒน์ : ชินโต กับวิถีชีวิตของคนญี่ปุ่น**. เข้าถึงเมื่อ 9 ตุลาคม 2563. เข้าถึงได้จาก <https://mgronline.com/dhamma/detail/9580000062518>

mommyam. (2558). เพราะชีวิตหมุนเวียนไปเช่นฤดูกาล จงมีชีวิตอยู่อย่างแท้จริง. เข้าถึงเมื่อ 8 ตุลาคม 2563. เข้าถึงได้จาก <https://storylog.co/story/56848ffd191a53da631665fa>

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ - นามสกุล	นางสาวอัจฉรียา ดวงสีใส	
วัน/เดือน/ปีเกิด	25 ธันวาคม 2542	
ที่อยู่	82 ม.3 ต.คูบัว อ.เมือง จ.ราชบุรี 70000	
ประวัติการศึกษา		
2561 - ปัจจุบัน	ปริญญาตรี	อักษรศาสตรบัณฑิต สาขาเอเชียศึกษา คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
2557 - 2561	มัธยมศึกษา	โรงเรียนเบญจมราชูทิศ ราชบุรี